

La lliura va fer caure la Dictadura. La lliura farà obrir el Parlament.

S'ANUNCIEN ELECCIONS

Els perills d'un retraïment dels partits d'esquerra

El Govern anuncia eleccions per abans de Nadal i dona com a data probable el dia 21 de desembre. Algú, interessat segurament a ajornar-les, ha dit que certes prescripcions legals impedeixen per les eleccions en aquesta data, però com que des de fa set anys que no vivim en un ritme legal, un senzill real decret pot modificar el mecanisme de la llei electoral.

Des del punt de vista del Govern, la data del 21 de desembre no era mal triada: s'especulava amb el fred i possibles nevades,

encara que no ho diríem, perquè la nostra missió no és la de criticar els partits d'esquerra, que el retraïment és un miratge, una fallàcia, una il·lusió, un mite innocent.

Entre nosaltres ja s'han fet proves de retraïment. Quan Lerroix va arribar per primera vegada a Barcelona, un parell d'anys abans de les famoses eleccions catalanistes, venia amb la bandera del retraïment dels republicans. I després del retraïment no ha vingut mai cap revolució, sinó el penediment i alguns cops la negociació secreta amb el

Els Dijous — Blancs

Costaria classificar la publicitat. Encavalada entre l'art i la tècnica, participa de totes les altres activitats del nostre temps.

Moltes vegades, però, els papers es capgiren, i és la publicitat qui influeix les més pures manifestacions de l'esperit. L'anunci lluminós, el cartell i el maniquí són presents en la literatura i en la pintura noves.

Pels habitants de la ciutat la publicitat esdevé una obsessió. Ens escanyen els colls «Simplex», ens tallen les «Gillette», ens mulla l'«Orange-Crush» i ens atropellen els «Citroën». Vivim sota el signe del reclam.

Malauradament, la publicitat indígena és encara una cosa lamentable. Els comerciants barcelonins n'estan tot just a les beceroles. Això fa que sovintegi la pregunta: Es que a Barcelona no hi ha projectistes, ni decoradors, ni impressors, ni simples pinta-parets? Podem afirmar que a casa nostra tenim elements suficients per a fer-nos quedar bé en l'especialitat del reclam. El que escasseja són comerciants que vulguin i sentin la necessitat de servir-se'n.

Cal encetar aquesta nota dedicada a la publicitat, parlant del reclam d'un producte que ens afecta a tots: Barcelona.

Volem denunciar el material carrincló amb el qual l'Atracció de Forasters intenta prendre part en la batalla de la competència turística. Cal veure els fullets, llibres i revistes editades per aquesta entitat.

Les arts gràfiques es troben avui en el punt dolç de llur perfecció. Els nous procediments d'impressió creen petites meravelles. El cinema ha renovat la tècnica fotogràfica. Les més atrevides realitzacions de l'art modern s'infilten en la publicitat... Però de tot això no n'estan assabentats els senyors que regeixen la venerable Atracció de Forasters. Avui com ahir, segueixen publicant misèrrims fullets, amb mitja dotzena de fotografies voltades amb orletes d'un tendre color blau cel.

I quines fotografies! Alguns industrials han editat excel·lents vistes ciutadanes; però no són aquestes les de què es serveix l'Atracció de Forasters per a la seva propaganda. Del seu arxíu particular desempolsa aquell clixé de la Rambla de les Flors a primera hora del matí; com a únics vianants, uns guardies de seguretat i un anblanquinador. O bé aquell altre del monument a Colom, al seu peu les raquítiques palmeres i quatre carros d'indústria.

Hem tingut a les mans altres publicacions de l'Atracció de Forasters. Un llibre de gran format, pretosa edició de luxe, la tipografia del qual fa pena. D'ídèntica qualitat és la revista que edita amb el nom de *Barcelona Atracció*.

Les desventures de l'Atracció de Forasters no acaben en la part gràfica. Mentre a tot arreu del món els arquitectes joves projecten per a les oficines de turisme unes instal·lacions atractives i adequades, la nostra entitat està domiciliada en una caverna nàutica a l'escala de la Rambla, exhibint a fora el carrer uns rètols d'època.

Sortosament, els mitjans d'expansió de l'Atracció de Forasters deuen estar en proporció directa amb el bon gust i clarividència que li són peculiars. Si la seva propaganda anés més enllà del Besòs i del Llobregat, n'hi hauria per desesperar-se!

A. A.

MIRADOR INDISCRET

Ara es comprèn

El general Weyler tenia la característica d'ésser un home molt gasiu. La seva avara pobresa era el signe sota el qual els caricaturistes polítics el dibuixaren tota la vida. D'anècdotes d'aquest ram, en podríem contar fins demà passat.

Una vegada Marcel·lí Domingo enraonava amb el general Weyler. En aquests darrers anys el líder republicà ha tingut llargues converses amb ell. Marcel·lí Domingo, curiós, li preguntava detalls dels homes i els fets de la guerra de Cuba.

—Máximo Gómez fué un valiente, ¿verdad?
—¿Gómez? Quié, Gómez era un simvergüenza!

—Hombre, pasados los años, la pasión se aquietó y se dibujó la figura del héroe!...
—Nada, nada, era un bandido. Figúrese usted que cuando se lanzó al campo me debía trescientas pesetas...

Tossuderia

Tothom sap que el general Primo de Rivera tenia l'ambició d'arribar a ésser capità general de l'exèrcit espanyol. Per dret li pertocava al general Berenguer, però quan va passar el que va passar, aconseguí posar-se en el número u de l'escala. Cada cop que el general Weyler estava malalt, la Presidència dictatorial telefonava-mati, tarda i nit, preguntant per la salut del malalt il·lustre. En Weyler feia mitja rialleta i no donava les gràcies. L'única frase coneguda respecte a la sol·licitud dictatorial va ésser quan li va posar el Govern la famosa multa extrareglamentària.

—Este hombre parece que se ha propuesto matarme a disgustos con tal de llegar al entorchado definitivo de su carrera; pues no lo va a conseguir. Voy a ser yo quien vaya a su entierro. Y cuando se me mete una cosa en la cabeza es difícil que se me arranque. Viviré tan solo por hacerle la contra hasta que se muera él.

Marcialitat

El mariscal Joffre vingué a Barcelona essent capità general de Catalunya el general Weyler. S'estrenyeren la mà en el balcó de la Capitanía General, on es va estatjar el mariscal francès. Veient aquest amb aquell posat de vinater del Midi i el general Weyler amb aquella figura poc marcial, el senyor Puig i Cadafalch va dir al senyor Martínez Domingo, llavors batlle de Barcelona:

—Certament, això de la marcialitat guerrera queda bastant mal parada, no troba?
—Sí. És més militar en Ribé que els dos militars plegats.

Homes petits

La nit dels successos de Belles Arts, els senyors Puig i Cadafalch i Martínez Domingo anaren a Capitanía general a visitar el general Weyler per a protestar de la conducta del governador civil, senyor comte de Salvatierra.

Quan el general Weyler va rebre la visita de les autoritats civils barcelonines, va dir la frase més extraordinària que aquella nit va sortir de la seva boca:

—Sí, sí, ya me hago cargo, pero no comprendo como el Gobierno nombra para esos

cargos a hombres bajos de estatura, porque nunca pueden alcanzar a comprender cómo se debe dirigir una fuerza.

Importància

El general Weyler estava convençut de la seva importància militar. I creia, no pas per vanitat, sinó per obligació del càrrec, que per disciplina se li devien mantenir sempre els miraments protocol·laris que calien a la primera figura militar de l'Estat. Un dia que en sortir de Palau un soldat de guàrdia no li presentà armes, el va fer quadrar i li va dir:

—¡Cuádrate! ¿No ves que pasa el Capitán General de España?

La democràcia de Weyler

En aquests temps darrers es conspirà molt a casa del general Weyler. Sánchez Guerra, Villanueva, Romanones, el duc de San Pedro de Galatino, el marquès de Cortina, etc., tots anaren un dia, si més no, a la reunió clandestina del despatx del general Weyler a xafardejar sobre els estirabots del Dictador o dels seus assistents. Darrerament Weyler va fer aquesta declaració que ha portat algun diari d'Amèrica:

—Por mi situación especial yo no puedo ahora pasarme al republicanismo. Soy viejo y no serviría para nada tampoco, pero si digo que en el caso de que se proclamara la República, yo sería el primer soldado en acatarla y respetarla para siempre.

Casualitats

Repasant l'altre dia la llista de la guarnició de Cuba quan Weyler va arribar-hi per a ésser General en cap, l'any 1897, trobem que era coronel d'aquella Guarnició el general Eduardo López Ochoa, avui processat per haver escrit un llibre titulat *De la Dictadura a la República*, i que era oficial de la primera brigada de Santa Clara i a les ordres del general Agustí Luque i Coca, el primer tinent de cavalleria, don Dámaso Berenguer i Fusté, i possible successor del general Weyler en la milícia.

El boxador esplèndid

Al Brown, el campió mundial pes gall, que vingué a la nostra ciutat per enfrontar-se amb En Gironès, el nostre campió europeu, tot passejant per la Rambla es va enamorar (amb aquella ingenuïtat clàssica en la gent de color de café amb llet) d'un gosset llop sense importància, i per tal d'aconseguir-lo oferí a llur propietari no menys que dues cadires de ring que portava a la butxaca, el preu de les quals pujava 100 pessetes.

Com és de suposar, el propietari del gos acceptà la proposició immediatament i si no li oferí una gosseta per a si volia tenir la parella, fou perquè la mateixa esplèndida del popular boxador va emocionar-lo.

Els últims seran desgraciats

Al seu temps fou acordada l'adquisició d'algunes obres d'art modern de les que figuraven a l'Exposició de Montjuïc. Però ara, havent corregut que no hi ha prou diners per pagar-les, el pànic s'ha estès entre els artistes diguem-ne afavorits. Segons sembla, el pagament es fa seguint l'ordre alfabètic dels noms dels artistes, i els diners només arriben fins a la lletra C. De manera que els últims artistes de la llista no seran pas els primers, com els promet l'Evangeli, sinó que es quedaran sense cobrar. Algú ha opinat que era preferible un pagament a prorrateig que no exclouria cap artista. Naturalment, el nom d'aquest opinant no començava per A, B, o C.

Diguem als darrers de la llista, per si això els pot donar alguna esperança, que en els pagaments de Montjuïc hi ha precedents d'alteracions de l'ordre alfabètic.

Sugrañes, crítica

Hem sorprès la següent conversa entre Sagarra i el productor Sugrañes; parlaven de l'estrena de la revista *Atlantic City*:

—I doncs, com ha estat això?—pregunta l'autor de *La corona d'espines*.
—Ja veurà, don Josep—feia En Sugrañes—. Jo me l'estimo molt a vostè, don Josep. Però imagini's que vull obsequiar-lo i m'empenyo a fer-li unes sabates... Jo no li cobro ni el cuir, ni la sola, ni la feina, perquè jo me l'estimo molt; però quan les hi porti i li digui: «Don Josep, aquí té les sabates», vostè no tindrà més remei que llençar-me-les pel cap. Comprengui'm el sentit: les sabates són la revista de l'Olympia.

La gorra de Josep Pla

Josep Pla—autor de *Coses vistes*, *Cartes de lluny* i, també, de *Coses vistes de lluny* i *cartes vistes*, com és ara la trilogia *Cambó*—Josep Pla sempre ha tingut una certa predilecció pel vestir derrotat. Quan baixa de Palafrugell ve amb gorra. Tant és així que un dia, estant de visita al «building» de la Llaetana, fou invitat a pendre el sol pel senyor Cambó, i hagué de pendre manllevat un barret de l'Estelrich.

Però Josep Pla és també un excellent humorista i sap treure partit de les seves peculiaritats. Ara, recentment, en una entrevista tinguda amb el senyor Soliguer, a propòsit d'uns negocis, Pla va exclamar de sobte:

—Mare de Déu! Veïam si a l'últim jo, pobre periodista, podré comprar-me un barret i no anar amb aquesta gorrota!

FILM RETROSPECTIU

Lerroix dipositant el seu vot, en els temps en què es votava

des, amb la vigília de festes i àdhuc amb l'interès de l'elector rural de convertir el vot en un parell de pollastres. Si les eleccions s'allunyen, només es podran fer càlculs sobre nevades eventuals.

Sigui com sigui, les eleccions probablement no es faran més enllà del febrer. I, sobretot, sembla que pot assegurar-se que, si no ve un cataclisme o un seïsme, hi haurà eleccions. Creiem sincerament que els homes que formen part del Govern volen les eleccions, i ho creiem encara que aquest Govern s'hagi convertit en una dictadura. Creiem sincerament que el general Berenguer, ni en el camp de la legalitat, ni en el de la il·legalitat, no veu altra sortida que les eleccions. I cal no oblidar que el ministre senyor Matos és l'advocat de la casa reial. Si haguessin existit discrepàncies entre l'advocat i el seu client, hi ha hagut un factor que ha decidit l'afer. Aquest factor és la malaltia de la pesseta.

Cal no oblidar que la crisi de la nostra divisa, el fet que una lliura esterlina valgués 42 pessetes, va determinar la caiguda de la Dictadura. I encara ara, la pesseta ha estat l'element misteriós del drama. Uns quants punts més sobre 50, respecte la lliura, i el mal hauria estat catastròfic. Una catàstrofe amb víctimes a dintre i a fora. I en tractar de cercar seriosament el remei, la lliura ha exigit per a regular que hi hagi un Parlament. Ha estat, doncs, la davallada ràpida de la pesseta la causa determinant de l'anunci d'eleccions properes, que ha precedit a col·laboracions urgents d'un efecte gairebé immediat.

A dotzenes de vegades, la premsa estrangera, i sobretot les seccions financeres dels diaris anglesos, han indicat que el retorn a la normalitat política i a la gerència parlamentària de les finances restabliria la situació. Encara que els dictadors i dictadrets fingessin que no s'ho volen creure, i els financers d'aquí se'n reien, el fet és que un règim de finances secretes repugna al sentit comú i a la normalitat financera. Adhuc a Itàlia, i encara que sigui davant una caricatura del Parlament, es presenten uns pressupostos d'ingressos i despeses. No hi ha cap casa comercial que resisteixi el règim de clandestinitat en els llibres i la caixa. No hauríem d'oblidar que el principal estímul dels nostres dictadors era poder manipular el pressupost de l'Estat i els pressupostos locals. I ara en paguem les conseqüències.

De bon grat o per força, anem doncs a les eleccions. Davant d'aquest esdeveniment que en els països políticament educats, i per consegüent més civilitzats, seria de conseqüències definitives, els monàrquics parlen d'un front únic. Aquest front únic, si no es fa a l'hora de les eleccions, es faria al Parlament en cas de perill i no hi ha cap dubte que englobaria els pupins, els liberals, els conservadors i la dreta catalanista. Per part dels republicans, alguns dels seus sectors han iniciat ja la idea del retraïment.

Retraïment vol dir que els partits republicans s'abstindrien d'intervenir en les eleccions. Val a dir que no hi ha encara cap mena d'acord sobre aquest punt de vista compartit només per alguns grups. Si s'arribés a un acord en el qual es comprometéssin tots els partits republicans, ens caldria suposar que hi hauria raons per motivar aquest acord. Però, si darrera el retraïment no hi hagués res més, o sigui si no hi hagués raons positives, pensariem,

ELS BAIXISTES ES COBREIXEN

APA

La gran parada de l'automòbil

Durant uns quants dies, a París, l'escampall de papers ha clapat la negror de l'asfalt dels Camps Elisis, des de l'Estrella a les Tulleries, i encara el Sena se'n duia els papers que hi queien pel pont d'Alexandre III. Es que al Gran Palau estava obert el Saló de l'Automòbil, la primera manifestació de la *rentrée*, ocasió triada pels constructors de

ornaments; variacions de detall a part, sembla haver trobat la seva forma definitiva, com fa anys que l'han trobada les locomotores de vapor. Segueixen fent-se les carrosseries baixes, però no tant com l'any passat, perquè ha començat a passar de moda haver de sortir de l'auto com qui s'alça del llit o topar de cap amb el sostre d'una conducció interior al menor sotrac. Les línies són més arrodonides i els carrossadors comencen de pensar com incloure en el perfil del cotxe la maleta del darrere i les rodes de recanvi. De totes maneres, excepcions d'aquesta simplicitat tan lògica i tan al gust del dia, si ara fa dos anys es podia veure al Saló un Studebaker horriblement daurat copiant una carrossa del segle XVIII, en el tenguany Kellner ha carrossat un Hispano per al maraja de Baroda i un Rolls per al de Kapturala, que farien morir d'enyorança el senyor Milà i Camps, el qual, en plena follia sumptuària, volia uns trastos així per a la Diputació.

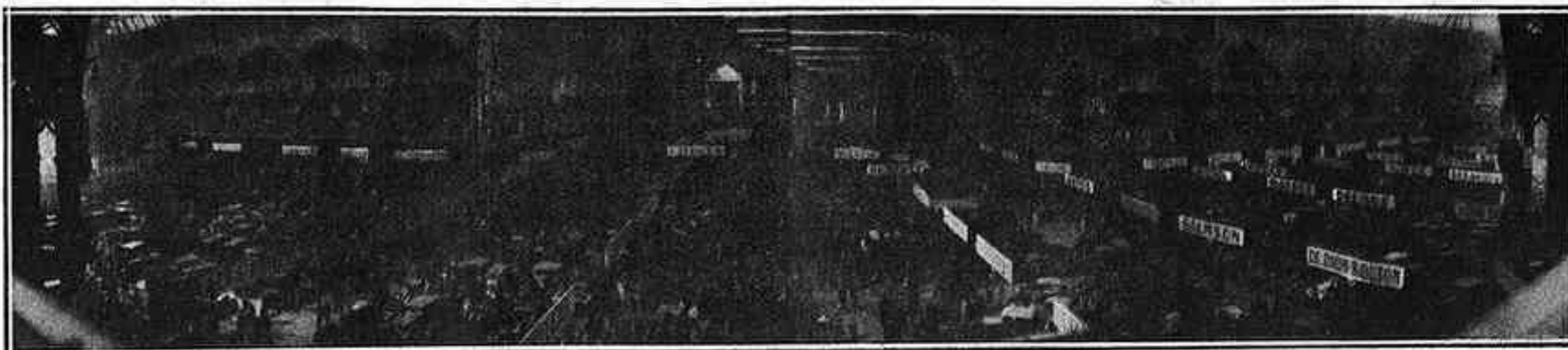
1900, la infància eternidadora de l'auto

presentar els nous models. Perquè, com la moda o la pintura, l'auto s'acull a la novetat, una novetat que no sols és feta de progrés tècnic—obra de projectistes obscurs treballant tot l'any en un departament de proves—, sinó també dels gustos que els constructors hàbils fan creure a la clientela que són els d'ella.

Però els carrossadors, quan no tenen encàrrecs així, segueixen el bon camí, a l'aguait de la clientela internacional de grans dames que s'emproven les carrosseries com qui s'emprova un abric de skungs, amb els llums interiors del cotxe encesos i mirant-se al mirall per veure si els seus cabells fan joc amb la tapissaria del cotxe.

Aquesta gran parada de l'auto té la virtut de xuclar gent de tot el món. Altres anys, al tren i al Quai d'Orsay sentieu parlar

de tot les menes que puguem imaginar. Comença per haver-hi la quitxalla, que passen entre cames i entre rodes, carregats amb tres o quatre quilos de paper, que gairebé aprenen de llegir en un idioma erigit de tecnicismes, de paraules que encara no són als diccionaris i de xifres.

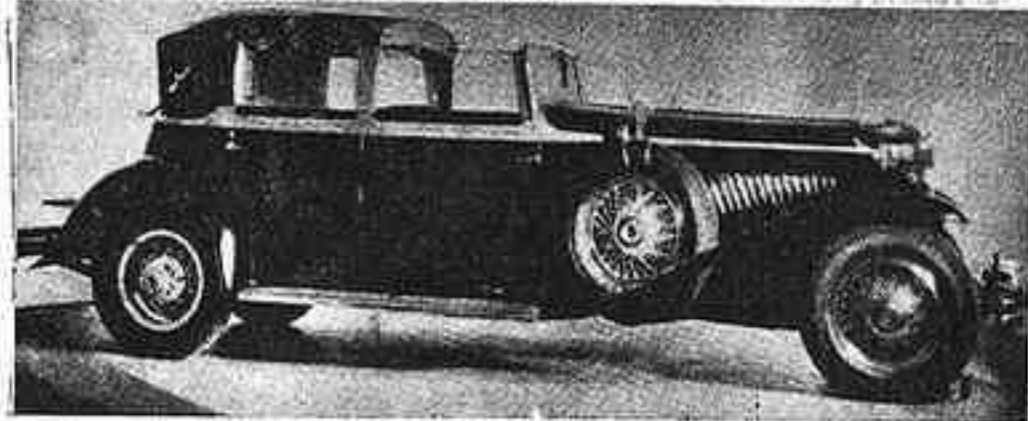
Vista general del Gran Palau on ha tingut lloc el XXV Saló de l'Automòbil

molts en català. Tots els que a Barcelona tenen a veure alguna cosa o altra amb l'auto—i Déu sap quants són—feien el seu viatget a París, baldament la visita al Saló no fos més que un pretext. Els més privilegiats s'arribaven a Londres, al Saló de l'Olympia que té lloc en dates semblants. Aquest any, entre la baixa de la pesseta i els nous aranzels, la gent de Barcelona s'ha sentit molt poc animada. De totes maneres, tot sabent-nos greu aquest cop a la nostra vanitat, l'animació del Saló no se n'ha ressentit. A qualsevol hora el Gran Saló era ple que no s'hi podia dar un pas. L'arrepregia de prospectes adquiria unes proporcions esgarrifoses, prosseguida amb un interès absolutament en contradicció amb la fi de tots ells, vessant de les paneres de la via pública. En canvi, sospitem que eren absolutament intrometibles, llançats així pel carrer, els llapis que regalaven al «estand» del diari *L'Auto* o les mostres de sabó «pour mécaniciens» i altres propagandes a base de coses més o menys aprofitables a casa.

Hi ha els que tenen un vernís de coneixements tècnics, gent que generalment va a peu, i que prefereix els stands de cotxes amb solucions «revolucionàries»: rodes davanteres motrius, rodes independents, etc.

massa feréstegues; el cap del personal ja les deu triar bé.

Es una conquesta més del faminisme, com també ho és l'existència d'alguna dona d'aire molt distingit, amb infalible cop d'ull per avaluar les rendes del futur comprador i acabar-lo de decidir a favor d'una marca determinada, gràcies a una excursió en el nou cotxe, tan llarga com el client vulgui, si el tracte es conclou. Així, si aquesta agent de vendes percep una comissió,

1930, la mecànica aprofitada i l'elegància

El bon burgès, en canvi, s'informa abans que de cap altra cosa del consum de l'auto i de les càrregues fiscals.

Els que no tenen cotxe, ni gaires probabilitats d'arribar-ne a tenir, no s'aturen mai a mirar un Rosengart o un Austin Seven, tan petits que fan l'efecte que es poden tenir al pis, sinó que s'aturen llargament davant del 4 litres 900 Bugatti, el Renault Reinstel-la o el Duesenberg. Posats a ésser platònics, ja no ve d'uns quants milers de francs.

També són ben platònics els més fermes badoes davant dels pocs cotxes de cursa o dels molts tipus gran esport. Però, per mica que puguin, atabalen el primer que se'ls posa a tret amb mitjanes horàries fantàstiques, de comptavelocitats sobreabundant.

Tota aquesta gent roda, palpa, arreprega papers i s'empenya mentre els felicitats visitants que han pogut arregar una cadira, mal que sigui al bar i els calgui fer una consumació, s'hi passen hores escoltant la música, la ràdio i fent becaines.

I entremig de tot això, i del soroll i el baf de multitud, la gent dels stands dona llargues explicacions matisant el tracte als possibles clients segons la cara que fan.

De tant en tant, és reconegut un gran

sió, el comprador percep una indemnització, i és de suposar que tothom queda content.

Però està demostrat que, si hi ha prop de set milions d'automobilistes al món, no n'hi ha gaires milers que s'hagin decidit a triar un cotxe per consideracions tècniques, sinó que ho han fet pensant en els diners o en el confort o en l'espèrta (perquè també es compren cotxes pensant en la cara que faran els altres). Al capdavant, per conduir, no cal posseir els misteris de la carburació, com no cal conèixer el complicat joc dels selectors per utilitzar el telèfon automàtic.

JOAN SOLER

Matrimoni feminista

Ja fa algun temps, la nostra antiga co-neixença, la redactora de la secció *Món femení* de *La Veu de Catalunya*, la senyoreta Lluïcia Canyà, es queixava a un redactor de MIRADOR que el seu nom feia mesos que no havia sortit en aquestes columnes. Aquest oblit nostre fins la feia dubtar de la seva existència.

Suposem que d'ara endavant tindrà encara més motiu per plànyer-se que l'anomenem poc perquè altres coses l'interessaran més que el periodisme.

Sí, senyors, l'escriptora feminista se'n casa, amb un escriptor també feminista, Miquel Poal Aregall.

Per molts anys.

La popularitat indesifjada

A les pàgines centrals del número d'*Imatges* de la setmana passada, hi havia unes quantes fotos il·lustrant la lletra d'un article, *El ciutadà davant l'objectiu*. Entre elles hi havia la d'un matrimoni, típica fotografia de noces, d'intenció ben seriosa, almenys per part dels retratats.

El ciutadà objecte d'aquesta popularització de la seva figura i de la de la seva dona fou aviat reconegut per un veí. La nova circulà pel barri i tothom s'afanyà a proveir-se d'un número d'*Imatges* i mirar-se'l discretament quan passava l'interessat, el qual hem pogut identificar: és el senyor Alfred Foglietti i es va casar fa cosa d'un parell d'anys.

Sembla que està un xic molestat, no pas d'haver-se vist la seva fotografia a *Imatges*, sinó de l'ús que en fan els seus veïns.

L'art a l'aire lliure

El concurs del Cercle Artístic, Barcelona vista pels seus artistes, ha desvetllat l'interès que era d'esperar. En els medis artístics es parla de sí Tal pintat tal recó de Barcelona, o Tal Altre tal altre recó. Nosaltres podem assegurar que Josep Mompou ha pintat la plaça de Catalunya perquè ho ha fet des del terrat de la casa on tenim la redacció i administració.

Però els pintors heroics són els que fan la feina al mig del carrer. Com, per exemple, el pintor Planas Dòria, que s'ha pogut veure aquests dies en plena Via Laietana, i com que aquest carrer és de molt trànsit, un massís grup de badoes voltava pintor i cavallet.

Un dels transeünts que s'havia aturat a badar, es dirigí al pintor, ingènument: —Que el rifarà, després, aquest quadro? —va preguntar-li.

Respalles

Com tota biblioteca pública que s'estima, la Biblioteca Arús té el seu reglament. Aquest està exposat pengim-penjam, un paràgraf aci, un altre més enllà, per les parets i columnes de la sala de lectura. Hi ha un article sobre la indumentària dels lectors, amb descripcions concretes sobre les camises d'esport, i n'hi ha un altre, sobretot, que volen transcriure per als pares que tenen fills, redactat en la forma següent: «Se advierte a los niños que lean obras de Julio Verne y de Emilio Salgari que si estropean los libros o los empuercan con lápices, se les expulsará de la biblioteca y además se dará parte a la guardia civil.»

En una antologia dels *papus* no podria faltar aquest espécimen literari que no seria indigna d'interpol·lar-se en alguna pàgina de Dickens.

Diputat

En Paquito Aldaz té la deria d'ésser diputat provincial. I sembla que el partit radical pensa presentar-lo quan hi hagi eleccions, si és que n'hi ha. L'altre dia, En Salanava, que no sabem per què té afició a fer-li brometes, li va dir:

—Paquito, ja sé que et presentes per diputat, oi?

—Sí; això diuen.

—Però a tu, amb la teva pinta d'home elegant i distingit no et poden presentar per enlloc més que per Hollywood!

El zel del senyor Fina

Del setmanari empordanès de la família Pla:

«Es molt de lloar aquest zel del senyor Fina en pro la higiene i bones condicions dels aliments carnisors destinats al públic.» Ignorem si la Protectora d'Animals, Plantes i Ancians, ha protestat d'aquest auto de fe comès en la persona d'una innocent ovel·la tarada, que no és altra bèstia l'anomenat *aliment carnisor*.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

JOIES RELLOTGES

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 i Telèfon 33421

L'APERITIU

Grasso. — Ha mort Giovanni Grasso! Aquest sant home havia arrepregat unes dolces hores orfeòniques, petrixolesques i guimerianes del nostre infantil i anarquèic noucentisme! Grasso havia vingut a Barcelona a rebolar-se pels escenaris com un lleó, amb un ganivet de set molles a les dents, i amb una llàgrima verda, vibrant, que li queia dels ulls i li seguia les galtes plenes de cicatrius i de butllofes com les muntanyes de Montserrat. La darrera vegada que el vaig veure al teatre Barcelona s'havia inflat tot ell, duia un bigoti que semblava unes sabates de xarol i encara tenia força per recitar uns versos de pòlvora, per fer l'amor a una característica confitada i per obrir de dalt a baix un galan jove.

Jo he vist pocs homes tan dionisiacs, tan fulminants i tan tendres com Grasso. M'imagino que aquest comediant hauria anat molt bé en l'època dels antics emperadors, per representar un drama a les postres d'un àpat de vint hores, per fer d'Hèrcules o de Neptú amb una esquena lluenta i oscil·lant i amb un ventre tot ple d'improprietats.

L'amabilíssim Giovanni Grasso s'havia fet amic de totes les castanyeres del país, anava a menjar cacuets a la Porta de la Pau, i fins si estava de bon humor es comprava un llucet de palangre a la Boqueria. Com a bon meridional, era partidari del pintoresc i de totes les manifestacions afectuoses; als homes més importants del teatre i del periodisme els esclafava els pulmons a força d'abraçades i no li costava res de besar en una forma explosiva el clatell d'un diputat provincial o els pèls d'aquelles barbes que encara es portaven i servien perquè Ramon Cases les reproduís amb quatre zig-zagues de carbó.

Grasso està lligat amb delicades anècdotes, a la història del nostre teatre; una de les que ara se m'acut és la que fa referència a l'estrena de *La Santa Espina*. Tothom sap la fama i la importància de l'èxit d'aquesta obra, perpetuat amb la famosa sardana del mestre Morera. El que potser ignoren els meus lectors és que l'obra va marxar gràcies a la intervenció de Grasso. Mentre duraven els últims assaigs de l'obra, Grasso era al Novetats i la tarda del seu benefici es va deixar caure al Principal acompanyat de don Angel Guimerà; Grasso, al nostre genial dramaturg li deia «Angelo» i el sacsejava i l'aixecava enlaire amb tota la facècia d'un atleta de fira.

A l'escenari del Principal no s'hi veien de feina, els assaigs eren allò que se'n diu parlant en plata una olla. El director era don Modest Urgell, que només feia que somiar cementiris, pallers de color de petaca i filles naturals amb esclips i neu a l'esquena. L'excelent don Modest Urgell era home de cabellera, pràctic i confortable i no podia fer creure els comediantis i els comparses, i ben mirat ni ell mateix sabia el que s'empecava. Don Angel no deia res, només estosesgava malenciosament i es penjava del braç de l'Aldavert amb la sensació trista que tot allò no podia anar ni amb rodes. El mestre Morera duia unes corbates que semblaven una caixa de morts envornada; feia ginyolar els violins a força de caliquenyos. En Grasso va arribar, va donar un cop d'ull a tot, i com que s'estimava don Angel igual que si l'hagués posat al món, va començar a bufar com un bou. Don Modest Urgell, En Graner i tots ple-gats van mirar a Grasso perquè els donés un cop de mà i endegues la cosa, però Grasso havia de fer el seu benefici a la nit amb la *Morte civile* i els seus minuts eren preciosos.

A la fi el bon cor de Grasso triomfà, i va prometre que tornaria després de la representació. Va anar a Novetats i va fer plorar la multitud; al final de l'obra s'empassà quatre quilos de magnèsia efervescent i vinga treure bromera per la boca com un perdiguier genial que li han donat la bola. Sortint del triomf i tot ple de l'esgarriof de l'estricnina falsificada, Grasso va córrer al Principal. «Angelo mio» per aquí, «Angelo adorat» per allà, salta a l'escenari com una fúria i comença a distribuir electricitat i entusiasme. D'una gambada va estar a punt d'endur-se les ulleres de l'apuntador, que tremolava com un conill dintre la gàbia. Li deien: «Senyor Grasso, ara han de sortir les bruixes», i Grasso a cavall d'una escombra, amb les màgiques gesticulacions, empeny les desgraciades que han de fer de bruixes. «Senyor Grasso, que aquesta sirena no cant», i Grasso a remenar la cua i a fer cantar la sirena. «Senyor Grasso, que l'en Santpere no plora prou», i Grasso mossega materialment l'espall de Santpere per fer-lo plorar. I així fins a les set del matí. A l'última hora Grasso parlava en català i corregia la fonètica de l'apuntador i dels comediantis. Don Angel estava meravellat, injectat d'entusiasme; el mestre Morera tremolava i atavia les multituds com els caçadors que dominen una gossada important i els plouen les llebres del cel. S'olorava un triomf autèntic. Grasso es treia el coll, la corbata, la camisa, amb una samarreta de color de sàtir, reia i plorava abraçant al seu «Angelo». De tant en tant es rentava la llengua dintre d'una copeta d'aiguardent que li servia la dependència.

Don Modest Urgell, pàlid, com un espectre de fum i glassa, es va immobilitzar igual que els seus paisatges fets de llàgrimes.

L'endemà l'èxit de *La Santa Espina* va ésser un fet. Jo recordo que vaig anar a aquesta estrena; tenia dotze anys i duia un vestit i una gorra de mariner amb unes lletres d'aurades que deien «H. M. S. Hèctor».

JOSEP MARIA DE SAGARRA

RAMON BES & C.ª

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 296
Direcció telegràfica: DANIBES

LES LLETRES

"Segon llibre de Ritmes"

(AUTOCRÍTICA)

D'ençà que el món és món, existeix el fenomen líric. I tot fa preveure que, per anys que el món duri, el fenomen líric existirà. Hi ha, doncs, un etern punt de partida líric, tan vell com els homes que l'interpreten. Davant d'ell, que és essència pura d'art verbal, fallen tota mena d'avantguardismes i d'arreguardismes. L'autèntic líric pur és un sintetitzador de tota la història universal de les literatures. En pur lirisme, tot allò que calia que fos dit, ja ha estat dit fa temps. La gràcia del líric interpretador del moment d'ara consisteix a dir-ho d'una altra manera, que és o cal que sigui la seva. Creiem, doncs, en l'existència d'un nervi líric etern, que va dels més antics als més moderns. I creiem, encara, que tot líric pur, en l'acte poètic, aconsegueix un experiment intel·lectual a través i pel fons del qual passa tota la història universal del lirisme, per a finir sintetitzant-se en un nou acte líric que serà sempre, i molt més plenament com més intel·ligent sigui l'actual líric sintetitzador, pura substància de lirisme etern resolta en art d'avui, sense trencar mai la interminable cadena tradicional dels experiments lírics. Resumint: quan el líric actua, té el deure de creure que tota la història universal de la poètica ha viscut i ha restat només perquè ell, ara, en aquest instant que fuig, pogués fer-ne un resum líric incorporable a la feina tradicional dels lírics que vindran després d'ell. Aquesta, i no cap altra, és la meua posició mental en suscitar-se, damunt la pàgina blanca, el meu personal fenomen líric.

car-se el meu *Primer llibre de Ritmes*, parlà de monotonía. No ho entenc. És com si diguessin que vint-i-cinc columnes d'òriques posades en filera són monòtones. O que dotze atletes nus, ajeputs a la platja de cara al sol, l'un al costat de l'altre, són monòtons. D'altra part: tot Homer, tot Petrarca, tot Racine, entre cent altres, han vessat sempre el personalíssim contingut líric dins un mateix cànon formal. Algú també ha parlat d'una possible similitud de tècnica entre els meus *Ritmes* i els *Himnes homèrics* de Ma-

A. Esclasans

No crec, sistemàticament, en la lírica produïda d'inspiració, i, per tant, de natura. Crec, cada dia més, en el fenomen líric produït de raó, i, per tant, de cultura. Un poema (en el meu cas, cada un dels *Ritmes*) és, gairebé sempre, la síntesi sublimada líricament d'una lectura. Neo-acadèmicament, vers és refinació de prosa. Tot escrit en prosa és una futura pauta i un possible feix de possibilitats per a escriure en vers. Quan l'acte líric no és prou fort, la transformació mental de la lectura resta pura prosa, i, aleshores, possiblement, neix l'acte crític. Quan l'energia sublimadora de la prosa és prou potent, neix el vers, i aleshores es produeix l'acte líric perfecte. Escriure en prosa, per tant, és una feina relativament simple. Escriure en vers, en canvi, és un treball difícilíssim i veritablement exhaustiu. Hi ha *Ritmes* que em costen cinc i sis hores de treball ininterromput (si el poema resta a mig fer, no el sé reprendre). Els *Ritmes* n.º 15, per exemple, van costar-me dotze hores de treball sense repòs. Quin líric, doncs, jo si més no, s'atreuïria a parlar amb indiferència d'aquest acte subliminal, profundament inexplicable? Jo sóc conscient a l'hora de teoritzar. A l'hora de crear, hi ha quelcom superior a mi mateix, com el pas afuat d'una aura càlida, que mou dins de mi i posa en vibració un sisè sentit gairebé ignorat de mi mateix en les hores del viure en fred, però perfectament reconeixible en el moment vibratori de la creació intel·lectualitzada.

Cada un dels meus *Ritmes* és un esforç nou, un perfecte anhel truncat vers l'obtenció d'un nou fragment més o menys ben resolt del cànon líric al qual hom aspira sistemàticament. La meua psicologia lírica, pel que fa a la forma, ha cristal·litzat en el període rítmic de 3 x 5. És el joc acompanyat que s'avé millor amb la meua íntima manera d'interpretar aquest ineffable cant-pla que és el meu sil·labeg sistemàtic. Algú, en publi-

VARIETATS

El Premi Nobel de Literatura

Es el mes vinent que l'Acadèmia Sueca ha d'atorgar el Premi Nobel. Segons deia el *Nya Dagligt Allehanda*, i han copiat diaris més assequibles, l'escriptor nordamericà Theodor Dreiser és el que compta amb més probabilitats. Un altre candidat en favor seria el danès Johannes Jensen. Però la por de la l'Acadèmia Sueca que li sigui reprovada una predilecció pels escriptors escandinau, seria un obstacle per a aquesta candidatura com per a la de l'islandès Gunnarsson. Es citen també com a candidats amb probabilitats l'holandès Van Seden i els francesos Paul Valéry i Roger Martin du Gard. Però essent francès Henri Bergson, els acadèmics es decantarien més aviat envers un escriptor d'una altra nacionalitat. També es diu que estan en candidatura Paul Bourget, J. H. Rosny aïné i Eduard Estaunié, tots francesos.

El cèlebre inventor de la dinamita, volem dir Nobel, fundador del Premi del seu nom, deia en una clàusula del seu testament que la recompensa era destinada a l'autor que hagués escrit d'obra més distinguida de tendència idealista durant l'any transcorregut. Però generalment el Premi és atorgat a un autor pel conjunt de tota la seva obra.

L'Acadèmia Sueca és l'encarregada d'aquesta delicada determinació. Aquesta Acadèmia, fundada en el segle XVII per Gustau III, només compta amb divuit membres, i entre ells no hi ha només que literats. En realitat, però, el jurat del Premi Nobel de Literatura els formen els vuit literats de la corporació: els novel·listes Ter Hallstroem i Werner von Heidenstamm, els crítics H. Schück i Hans Larsson, el dramaturg Tor Hedberg, la novel·lista ja llorejada amb el Premi Selma Lagerlöf, els poetes Karfeldt i Anders Desterling. Aquest jurat, si cal, s'informa prop d'un servei d'experts.

Però essent el Premi internacional, cal que l'Acadèmia obri amb una certa diplomàcia i establi una mena d'alternança entre les nacions. Gràcies a aquesta aritmètica una mica especial, el polonès Ladislas Reymont i la italiana Grazia Deledda han pogut obtenir el Premi, i sovint consideracions extraliteràries han influït en la seva atorgació. De totes maneres, l'Acadèmia no obeeix a cap pressió, mal sigui una campanya de premsa mundial com la que provà de crear una opinió a favor de Thomas Hardy.

Arà que l'Acadèmia Sueca fa cas de les Acadèmies estrangeres i de les Universitats, actitud explicable, d'altra banda, per la impossibilitat en què es troben, tant les acadèmies com els seus auxiliars ocasionals, de filtrar tota la còpia producció literària mundial.

Malgrat la importància metàlfica d'aquest Premi, no suscita mai gaires raons. Aquests últims anys, però, sembla haver guanyat en l'interès amb què és seguit, segurament beneficiant en això del corrent de simpaties mútues nascut després de la guerra, l'espirit del qual ha donat lloc a fundacions tan interessants com l'Institut de Cooperació Intel·lectual.

Crítica severa

El difunt Paul Souday tenia, si més no, una apreciable qualitat: la seva independència, i per tant la seva severitat. Mort ell, els representants més notables d'aquesta severitat són Fernand Vandérem i André Thérive. El primer, però, la combina amb la sàtira una mica feroç, que molt temps desentonava de la general indulgència. Però s'ha girat un altre vent, i no fa gaire, un editor, Bernard Grasset; un crític, André Billy; un assagista, Henri Massis, per citar els més coneguts, es planyien de la feblesa de la crítica. Al cor s'han afeït moltes veus més.

S'atribueix a la benevolença sistemàtica la invasió en el mercat literari de genis inflats, obres mestres problemàtiques i oblidades l'endemà, glòries exagerades. I, com a conseqüència, el fastigueu que el públic ha sentit per la lectura, seguit de la minva de les xifres de venda que actualment ocupa els editors.

Això, com es veu pels noms transcrits, passa a França. Però aquí, quant a les fallides de la crítica—de totes les crítiques—encara estem pitjor.

Crisi del llibre de luxe

Repasant la *Bibliographie de France*, es veu que encara s'anuncien tantes obres de luxe com abans. Però és que es tracta de llibres encarregats a l'Il·lustrador, a l'impresor i al paperer ja fa un quant temps, perquè el cas és que el llibre de luxe il·lustrat francès minva. El bibliòfil, excedit, es dedica a l'edició original, germana pobra del llibre de luxe.

La causa cal cercar-la en la desproporció entre el preu del llibre de luxe i la pobresa del seu contingut. Anys enrera només els grans obres eren editades en grans papers, ben il·lustrades i ben impreses. L'afany d'especulació, la moda adoptada sobretot per nous rics, motivaren una sobreproducció de mitjanes quant a text i a il·lustració. Bastava que el tiratge fos limitat i el preu car. Es pot dir que aquests darrers anys hi ha hagut una mena de dumping bibliofílic. La reacció no podrà tardar. A les subhastes de l'Hotel Drouot s'han vist molts llibres que han hagut de soldar-se a preus inferiors als de sortida. I els aficionats al llibre de luxe només perquè era de moda s'han retret, i també els que hi entenen de debò.

En definitiva, el llibre de luxe no en patirà. Al contrari, la seva producció no serà tan abundant, però serà més triada.

POESIA

Sobrerrealisme o classicisme

Tanmateix ens caldrà saber si els autors prenen el lector per un imbècil o per un geni.

Robert Desnos acaba de publicar *Corps et Biens* (N. R. F.), recull de poemes. Són trossos escrits entre 1919 i 1929. Els primers són versos regulars, rimats i que caminen en *quatrains* com dues bones parelles de bou enganzades al carro d'una impressió que vol anar d'un indret conegut a un destí incert, al llarg d'un camí variat i capritxós, poètic. Els darrers poemes són igualment rimats i regulars. Robert Desnos, doncs, sembla presentar-se com un jove poeta clàssic. Però aleshores existeix entre aquests dos extrems una tria d'escrits en què ni la fantasia ni la inspiració no manquen, i dels quals només el burgès odiat—si entenc bé el pensament i l'opinió del poeta—s'adonarà de la presentació anti-formalista, i que encarnen la recerca en les zones misterioses, inquietants, prohibides adhuc, del laboratori del nostre inconscient. Tot seguit poso a banda alguna cosa que és més apoteògica que poesia, la frase-definició, que em recorda aquelles essències d'assaigs que Barcelona m'ha fet conèixer abans que Desnos, per López-Picó, per exemple, i que cavalegen sobre l'endeïnal·la i sobre la nota de lectura, amb el desig d'atènyer l'epigrama, però que—encara que jo hagi de passar per idiota—no poden entrar en el domini de la poesia, puix que aquestes curtes frases no tenen ni el secret moviment de la seva melodia, ni la imatge extraterrestre, puix que vénen a ésser la inserció metàlfica d'un judici intel·lectual en allò que la prosa pot tenir de més net, i tot aquest conjunt està expressat amb l'ajut d'imatges vives, ho reconec, però absolutament apoteògiques.

Aquests assaigs (no trobo altra categoria literària en què millor col·locar-los) poden anomenar-se poemes de la mateixa manera que una patineta d'infant entra en la categoria general de vehicles. Però hi mancarà sempre aquella impulsió natural que constitueix el fons de la poesia, car caldrà, per fer entrar en aquesta les pàgines d'aquesta mena, que el lector, com l'infant, doni un bon cop de cama... També hi ha en aquesta literatura intermediària entre dues sèries poemes *correctes* i reflexionats abans i després d'èsser escrits, obres que es refereixen al que no és ni una manera de presentació literària, ni una nova mena d'estil, vull dir el sobrerrealisme, mode d'expressió d'un clan social especial, els orígens especials del qual no és oportú de definir a hores d'ara, ni els aliments, ni les begudes, ni els objectius humans, com tampoc els particulars procediments d'entrenament. El que no comprèn és que un autor que s'empara en el sobrerrealisme prengui els lectors sobrerrealistes per tan estúpids que podran fer entrar en la poesia sobrerrealista uns poemes tradicionals, ni pendre alhora per tan estúpids els lectors ordinaris que gosi oferir-los com poesia regular els re-

xos dels seus estats subconscients. Dit això, i amb risc que a Robert Desnos li sàpiga greu, em cal dir que en els seus poemes hi ha, sobre el pla de la lògica poètica, felices descobertes.

Robert Telin

Trobo en el meu correu poètic, tramés per les edicions que fins ara m'eren desconegudes del «Lys Rouge» (Paris), un llibret intitulat *Apparences et Paradoxes*, de Robert Telin; no em sé estar de dir el bé que en penso. L'autor desembarassa el terreny de les especulacions de la sensibilitat poètica amb un examen sense pietat de dues ensopegades molt modernes: la sensualitat i l'homosexualitat. Llegint aquestes pàgines sembla que el filòsof no tingui cap consciència amb les colles i capelles literàries. Certament, aquest escriptor deu haver respirat fora de la cambra estreta de les reputacions parisenques. Diferència l'obra de Pestilista i la de l'home en el cas de Pierre Louys. Una severitat igual li fa escorçar Ginebra i la riba esquerra del Sena. Tallemant des Réaux, les gasetes dels segles XVII i XVIII? Sí, potser hi ha alguna cosa de llur gràcia i de llur maliciosa perspicàcia gratuita en aquest encantador llibret. Però hi trobo, i voldria que els parisenços sabessin que hi trobaran, l'amor poètic de la França: el que voluntàriament amaga petites letjors sota la finor del pensament i la força d'una veritat gairebé lírica.

"Les Textes Français"

Sense reserves recomano una col·lecció no va, digna de la consideració que els catalans (els quals han honorat Molière més que Paris, en proporció!) guarden envers els clàssics de llurs veïns. En aquesta col·lecció, dirigida per Fernand Roches, dita de «Les Textes Français», acaba de sortir el primer volum de les obres completes d'Alfred de Vigny, poemes agrupats i revisats, quant a la millor versió i a les variants, per Jean Chuzeville. Malgrat la nostra bona voluntat, la part caduca de poemes històrics afeixuga l'obra de Vigny. Quant a la seva por de la Naturalesa, cree que cal veure-hi una reacció d'un noble contra l'acceptació massa fàcil de Rousseau, que no fou un innovador, sinó un inspirat a despit d'ell, un profeta. Anunciava la revolució obligant les persones més estables, més polides i educades del món, a acceptar per endavant la fugida a la Naturalesa. Volia preparar-les a trobar-hi encis, a creure que hi descobriren l'Home. Rousseau, Iniciat de figura de dimoni, Vigny reacciona en contra. Amb una curiositat feliç, Chuzeville defineix el pensament-poècia pura, que separa de la poesia pura. També es reconeix que té raó quan denuncia l'esperit geomètric dels poemes de Vigny. Quin poeta contemporani és capaç de suportar un examen semblant?

ADOLPHE DE FALGAUROLLE

Excursió de diumenge vinent en **AUTOCAR PULLMAN** i TURISMES
Dos grans objectius turístics
TARRAGONA i ESCORNALBOU
Viatges CATALONIA
 Rambla del Centre, 37. - Teléfono 23252

Llegiu l'interessantíssim llibre de
Josep Ortega i Gasset
LA REBELIÓN DE LAS MASAS
 Preu: 9 pessetes
 DE VENDA:
Llibreria Catalònia
 17, Plaça de Catalunya, 17

Agència exclusiva
 per a la venda de

MIRADOR
 Societat General
 Espanyola de Llibreria
 Barbarà, 16 - BARCELONA - Tel. 12781

GRANS NOVETATS EN
 CORBATES INARRUGABLES

 Jaume I, 11
 Telèf. 11655

Tres litros. Dos kilos. Un kilo. Una docena.

leche pan carne huevos

no tienen más valor
 nutritivo que
 1 bote que
 de

Desde los 6 meses hasta los 10 años

todos los niños deberían tomarla a diario

Experiencias clínicas efectuadas por los más eminentes pediatras españoles, han demostrado que Harina Lacteada Nestlé reúne en sí todos los elementos necesarios al sustento del organismo y que es positivamente rica en vitaminas A, favorables al crecimiento y desarrollo y en vitaminas D, específicas contra el raquitismo.

Ni superada ni superable por ninguna imitación

Pídase folleto y muestra a Sociedad Nestlé A. E. P. A. Via Layetana, 41, Barcelona

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

“La corona d'espines”, comedia en tres actes, de Josep Maria de Sagarra

La corona d'espines, de Josep Maria de Sagarra, ha estat—ell mateix ho ha dit—una corona de roses. El públic—sobretot el públic femení—en surt entusiasmat. Maria Morera diu que no recorda un èxit tan esclatant d'ençà de l'estrena de *La reina vella*. Amb èxits com aquest aviat podriem dir com Corneille en el seu temps:

A présent le théâtre est en un point si haut que chacun l'idolâtre.

No ens vindria de nou que *La corona d'espines* es mantingués en el Novetats més temps que els altres èxits de l'autor de *La filla del carmesí*. Hi ha, més que en aquesta obra mateixa, tots els elements infaliblement capaços d'establir un corrent de simpatia entre l'autor i la seva obra i l'espectador. Corrent de simpatia que l'autor expandeix per tot el teatre amb els giravolts de les rodes espiralades dels seus versos.

Amb un contingut preciós degustat de vegades en el caire d'un vas desproporcionat o amb un continent de plata, dringrant, d'un contingut que no humiteja de sabor el paladar.

Són defectes inherents a la precipitació—o a la improvisació—Josep Maria de Sagarra ha dit sovint que escriu un acte en set o vuit hores. No se n'envaneix, únicament ho fa constar. Fem constar nosaltres, també, aquests defectes inherents a la precipitació—o a la improvisació—. Defectes que, recordem-ho de passada, els trobem en les obres de tots els autors fecundíssims. Lope de Vega, per exemple, n'és plagadíssim i, no obstant, en el seu temps corria un Credo prohibit per la Inquisició de Toledo que començava així: *Creo en Lope de Vega, todopoderoso, poeta del cielo y de la tierra*. Josep Maria de Sagarra coneix aquesta popularitat.

Un altre detall que hom sol anotar com a defecte a cada estrena del poeta és la vulgaritat d'algunes expressions, o la cruïssa d'algunes—molt poques en *La corona d'espines*—altres expressions. Alguns comentaristes han pensat en Pitarra, davant d'aquests detalls. Per què precisament ha d'ésser Pitarra el punt de comparació? Que no recordeu el

que no se me da por vos ni por vuestro amor un pito,

exemple vulgaríssim, i el menys cru, de mestre Tirso de Molina, i d'altres expressions de tants d'altres autors molt més famosos, naturalment, que Soler, dels temps vells i moderns? Però a un autor no se'l jutja per aquests fragments oratoris quan no tota l'obra és escrita amb un estil ordinari.

Que no és el cas, evidentment, de Josep Maria de Sagarra. Els diàlegs teatrals de l'autor de *Les llàgrimes d'Angelina* oscil·len, millor dit, alternen, entre un grafisme nu i unes imatges diafanes, clares. Aquests quatre versos de *Les llàgrimes d'Angelina* ens donen la pauta:

Angelina que cantes i que crides
dintre una casa que ja olor de mort!
Estrija aquesta capa de mentides
i ensenya'ls-hi una mica del teu cor.

Llenguatge que va de la boca dels personatges directament a les oïdes i al cor de l'espectador. L'espectador s'hi troba a pleret. L'autor adhuc s'avança als seus desigs. Les tirades llargues de versos semblen desmentir aquest fet. És una aparença. L'espectador sap que la rèplica vindrà més plena i més contundent al final i l'espera i la saboreja per endavant.

Qui gosarà afirmar que això no és teatre? L'espectador es deixa emportar, diem que intervé, pren part en el conflicte i s'emociona o es diverteix. La peça agrada d'allò més. Ja Molière es demanava si la gran regla de totes les regles no seria la de plaure i si una peça de teatre que ho hagi aconseguit no ha anat pel bon camí. Ha estat remarcat que *La corona d'espines* no presenta en el fons cap conflicte nou. És una remarcada perfectament ociosa. Josep Maria de Sagarra no presenta cap conflicte nou, però fixa definitivament allò

que en conflictes semblants era confús i dispers. Fixar, no en profunditat de pou—que és obscuritat—sinó en profunditat de superfície—que és destriament i claredat—, heus ací el mèrit dels grans autors de teatre. Heus ací el mèrit de *La corona d'espines* i de *La filla del carmesí*, per no esmentar sinó els dos últims grans èxits del nostre poeta.

La corona d'espines és la victòria de la paraula en el temple de la paraula: l'escenari. Josep Maria de Sagarra no necessita un gran aparell escènic; quatre bastidors li basten i n'hi sobren. Decorats d'època,

L'autor i les principals intèrprets

mirinyacs, polissons, bicorns, desapareixen a la vista de l'espectador, inundat pel doll de la paraula. Tot això en el teatre de Sagarra, no compta—encara que la insistència de l'autor a situar les seves obres en èpoques passades sembli indicar el contrari—o millor dit, no compta sinó en els moments en que l'abrandament espiral de la paraula deixa lloc a les anècdotes de color.

S'ha escrit que els personatges de *La corona d'espines* no són caràcters. Ens atrevirem a dir que això ha estat escrit sota la influència del teatre genuïnament espanyol en el qual d'abstraccions se'n fan caràcters. Josep Maria de Sagarra segueix el mètode oposat: de caràcters en fa abstraccions. No cal recordar sinó les protagonistes de *Fidelitat*, de *La filla del carmesí* i de *Gardenia*, les mateixes Marta i Mariagüeta de *La corona d'espines*.

Josep Maria de Sagarra, poeta i creador, és un home de teatre. *La corona d'espines* és una obra impecablement construïda, és una obra eminentment de teatre. Davant d'una sala buida, Josep Maria de Sagarra potser no n'hauria escrit gaires ratlles. Un dels nostres crítics més perspicaces ha dit que aquest és el teatre que es salvarà de la invasió del cinema parlat. Potser aquest judici és expressat d'una manera massa contundent, però és indubtable que té un gran fons de veritat.

L'èxit de *La corona d'espines* va lligat íntimament amb la gran actriu que és Maria Morera, creadora insuperable de la mare Marta. En la nostra curta experiència teatral no l'havíem vista en una creació de tanta volada com aquesta. Amb *La corona d'espines* ha debutat a l'escenari del Novetats el galan jove Sunyer, l'excellent nòrdic de *Maia*. Té una veu agradable, recita força bé, però en els moments d'abrandament té unes faccions terriblement inexpressives. Josefina Fornés fa un paper de resignada amb una sobrietat que ens recorda la seva creació de *Martina*. Bons els conjunts amb l'Aymerich—Boscalli—, Galceran—delicós senyor del Miracle—, Gimbernat—cru de gest i vacilant de paraula—i amb la senyora Baró.

RAMON PEI

Un interviu inesperat

Un amic nostre acaba de rebre una carta de Josephine Baker i una tarja de visita. Naturalment, ni la carta ni la tarja no tenen res de vulgar. I és que Josephine Baker és sempre absolutament inèdita. Ella, la dona dels escàndols, la dona que revoltà l'opinió catòlica de Viena, anava a missa tots els matins, mentre va ésser a Barcelona, defugint la mirada dels transeünts. Ella, la dona del xarleston, del cabaret, que ha imprès a la nostra època d'un segell inoblidable, refusa l'amistat dels homes i de les dones per acostar-se a les criatures i reparar al seu voltant la major part dels guanys que obté.

Ara mateix ens tramet una tarja que és tot un símbol de cordialitat. Aquesta tarja que hem rebut de Josephine Baker és un model de seducció. Ella no fa com els altres que hi posen el nom i l'adreça i prou; ella, us tramet la tarja amb el plànol d'on està situada la seva casa, com convidant-vos a anar-hi, donant-vos facilitats perquè no us perdeu per la *banlieue* parisenca. Això és amable, original, curiós i cordial. Francament, mai hi havia pensat. De moment us trobeu amb una tarja de color d'argent i en obrir-la ja esteu assabentat d'on està situada la vil·la «Le beau chêne». Només cal anar-hi. Hi sereu ben rebuts. Us obrirà la porta una minyona blanca que us dirà que Josephine Baker està assajant unes cançons amb la seva nova partenaire i que el seu manàger general, Pepito Abatino, està rellegant els retalls dels *Argus de la Presse* o llegint la correspondència, sempre nombrosa.

De totes maneres no us fan esperar gaire i de cop i volta sentiu que algú baixa muntat a cavall del passamà de l'escala i us trobeu amb una cara menuda, uns ulls grans i uns llavis vermells que us donen a conèixer a la menuda Baker de Harlem que ha estat una hora de París i que ho tornarà a ésser.

La carta de Josephine Baker diu, per exemple:

«Encara estic viva. No li he escrit, però encara estic viva. Celebraré que quan rebí aquesta carta també ho estigui vostè. A París fa una calor insuportable i suposo que a Sitges no en deu fer gens ni mica. He estat assajant matí, tarda i nit la revista del Casino de París, on donaré a conèixer la cançó del mestre J. Demon *Suppose*. Ja l'hi pot dir i a més a més assegurar-li que tindrà un èxit meravellós i que serà ric. Dic ric perquè aquesta cançó li donarà una fortuna. Me n'alegro pel mestre Demon, que és un xicot *charmant*, i per Barcelona, on sé que l'estimen molt i de la qual guardo un gran record. Estic cansada, marejada i contenta perquè en la pròxima revista del Casino faig de tot: jocs de mans, acrobàcia, fantasia, ball, comèdia, tragèdia... Ara, que el que m'amoïna més és la feina que tinc assajant amb la meua nova «partenaire» que s'anomena *Chiquita*, com aquell «bluiss» que va fer popular Saint-Granier en un *duo* amb una de les germanes Cortesinas, i que és no menys que una pantera. Sí, una pantera de debò que estic civilitzant i mateixa duent-la per tot arreu i presentant-la a les meves amistats. Figuri's que l'altre dia la vaig dur a l'Empire a veure un programa

de music-hall, i en aplaudir jo un número, comprenent que m'agradava, es llençà damunt de l'escena per anar-lo a buscar i portar-me'ls a la llotja. Vàrem poder deturar-la a l'orquestra. També vaig dur-la a Deauville, però amb por que se m'esbojarrés una mica perquè veient aquella generació d'éssers amb païames mexicans o amb trajos cubistes es podia tornar a sentir pantera i portar-me un disgust amb M. Chiappe per alteració d'ordre públic. M. Citroën ja me l'ha volguda comprar per a fer-la servir d'anunci pintant-li al damunt les set lletres de la seva marca, i M. Hennessy també se la volia quedar... Però no la puc deixar. Me

Josephine Baker

la van regalar Varna i Dufresne, que l'han fetà venir per avió de l'Àfrica Central i aterrà fa cosa d'un mes a Le Bourget...

«I per ara res més. Penso tornar a Barcelona una dia o altre, encara que només sigui per a menjar en aquell *bistro* del barri del Port.»

Heus ací com, sense tenir necessitat de moure'ns de Barcelona hem pogut ben bé celebrar un interviu amb la *vedette* negra escandalosa i *bon enfant*.

F. M.

“MIRADOR” TEATRAL

Un dels temes més greus a resoldre, al meu entendre, quan un artista ha aconseguit allò que la gent del «galliner» en diuen el *cartel* i els abonats a butaca ja qualifiquen de «un cert prestigi», el constituïx aquest de passejar la popularitat per davant del nas de la gent amb una magnífica naturalitat.

Chevalier, enfrontant-se amb la seva popularitat immensa—ara més que mai—, picia l'ullet, fa aquella rialla que té el cor robat als senyorassos de la «Paramount» i tira al dret.

El nostre futbolista Ricard Zamora, en canvi, és un xicot que sempre ha traginat una popularitat fosforescent amb fosforescència de purpurines i vidres de cul de got de la més baixa qualitat. I el públic esportiu l'abronca sense fer-se càrrec que amb això no s'hi pot fer res, que de tractats de popularitat no n'existeixen i que prou pena té el que li cau a sobre.

Totes aquestes pseudo-divagacions ens les ha suggerides la temporada de vacances—o vacances relatives, car enguany *Marina* s'ha passejat triomfalment per tots els escenaris de poble estiuenc de bracet del senyor Lázaro—que el tenor català Hipòlit Lázaro ha passat a Sitges.

L'home ha volgut jugar amb la popularitat i, inconscientment cal creure, s'hi ha cremat els dits.

Ha ajudat els mariners en llurs tasques marítimes, ha declarat que *le gustaba el porrón y hacer barrila* per espaordir—només que per espaordir—la seva mul·ler, no ha tingut, finalment, el més lleu inconvenient a evidenciar uns coneixements perfectes en l'elaboració d'un allioli carregat, ha engegat un pinyolet sempre que li ha semblat i si no ha encès l'havà cremant un bitllet de cinquanta, cal creure que ha estat per allò de la dubtosa estabilització de la pessesta.

Hipòlit Lázaro fa cua a la guixeta de l'estació de Sitges, potser un xic admirat que els del seu davant no hagin tingut el gest amable de cedir-li el lloc preferent que ells ocupen. Porta pomposament agafat a la mà dreta un bitllet de vint-i-cinc pessetes que s'agita entre els seus dits com dalerós d'empendre la fugida. A la boca un cigar descomunal que cal encendre... i l'home s'ha oblidat els llumins! Aquest insignificant descuit del famós tenor permet a un homenet esquitit d'obtenir una propina desproporcionada als seus serveis: naturalment, li ha donat foc.

Uns senyors d'aquests que només se'n veuen en els pobles de la costa i especialment a Sitges i que porten uns «jipis» autèntics de quan varen venir d'Amèrica, intenten abrindar el caliu d'una conversa fàcil:

—¿Ya no lo veremos más por aquí, don Hipòlit?

—Sí, claro; ahora voy a cantar unas cuantas óperas en Olympia y luego volveré.

—No, don Hipòlit, nos referimos en invierno.

—Veremos. (I després d'un mutis que ha servit per a xuclar àvidament el cigar i en un to planyivol): Pero hay tan poca agua en Sitges!

Dos sitgetans—cultura prima—que han sentit la conversa, han dit:

—Es popular aquest home!

I l'altre:

—Massa!

M. A.

Teatre Català Novetats

Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA

Cada nit, a les 10, l'èxit grandios d'en JOSEP M. DE SAGARRA

Corona d'espines

Poema en tres actes

Creació formidable de Maria MORERA

Cada dijous:

El rei que no reia

PRINCIPAL PALACE

TELÈFON 11882

Tots els dies, a les 5 de la tarda i a les 10 del vespre, grans sessions de CINE SONOR, (aparell WESTERN ELECTRIC) projectant-se actualment l'entrefinguda producció FOX

TENOR I TENORIO

A l'escena com a fi de festa, escollides atraccions, entre elles el formidable ballari excèntric

JOHN BUX

TEATRE GOYA

COMPANYIA DE COMEDIA I FARSA D'EN ALFONS VIDAL I PLANAS

Cada nit, la farsa còmica en tres actes d'en A. GUZMÁN MERINO

El marido, la mujer y el fantasma

Presentació. Combinats en funcions de tarda E. COCO DE LA MASIA I SANTA ISABEL DE CERES

TEATRE NOU

TARDA, extraordinaris programes. Nit i totes les nits, l'èxit de l'any:

Paca la Telefonista

PER MATILDE VAZQUEZ, EMPAR SAUS PERE SEGURA, RODOLF BLANCA, ROBERT UGHETTI, MARIAN AZNAR I MIQUEL ARTEAGA

Palau de la Música Catalana

ORQUESTRA PAU CASALS

Diumenge, 26 d'octubre

a les 5 de la tarda

ÚLTIMA AUDICIÓ DE

La Damnació de Faust

de HECTOR BERLIOZ

Grandios èxit de l'obra i dels intèrprets

GERMAINE MARTINELLI, soprano

GEORGES JOUATTE, tenor

CHARLES PANZERA, baríton

JEAN KLING, baix

ORFEO GRACIENC

Direcció: PAU CASALS

Teatre Català ROMEA

Avui nit, i totes les nits, el sorollós èxit còmic:

La veïna del terrat

Protagonista: MARIA VILA Direcció: PIUS DAVI

EL CINEMA

Un film de Marcel L'Herbier PANORAMA

Ara que el cinema s'ha tornat xerraire: tanta manera, és quan més importa defensar-lo de tota infecció literària, infecció que ja es féu sentir i ben virulenta en els primers i àdhuc segons passos del cinema silent. L'espectre de la literatura, el mateix que el seu còmplice, l'espectre teatral, semblaven ja per sempre foragitats dels dominis cinematogràfics, tant aquests havien prosperat i determinat amb rigorosa precisió llurs límits respecte els dominis veïns. I ara veuen com retornen aquests espectres. Les paraules, tament microbis, han penetrat en el si del film i amenacen seriósament la seva existència. Pensar el que hauria estat el cinema si l'atzar hagués volgut portar els aparells sonors vuit anys abans! Poc hauria viscut el cinema en la forma amb què ho ha fet. Gràcies a Déu, el verb ha vingut a l'encontre del cinema quan aquest era major d'edat, i esperem que té ara prou vitalitat per assimilar-se les paraules i no deixar-se intoxicar per elles.

Els que ara tenim l'heroisme d'anar a veure totes les estrenes, ens passa que estem perdent de vista al cinema; per això segurament coneixerem una extraordinària frisança al començ de la projecció de *Nit de prínceps*, el film de Marcel L'Herbier que tenia per nosaltres la virtut de retornar-nos al cinema en la seva més pura expressió, la total visualització, l'absoluta transposició imaginada d'un succés dramàtic.

Marcel L'Herbier juga amb les dificultats en esforçar-se a no evadir-se del món de les imatges. Aquestes no són gaire generoses envers ell. L'estil és cançoner, L'Herbier prosedeix amb lentitud. La dificultat és grossa, la intenció no pot ésser més sana, però la realització reix només d'una manera intermitent. A nosaltres ens fa l'efecte que L'Herbier és un home que sap el que ha de fer, té la teoria, però no té prou talent per a realitzar-ho. Tècnica i més tècnica. Excés, mantes coses innecessàries.

La lentitud és en el cinema un trencacolls perillós. Intèrprets de talent poden suportar-la dignament. Però ni Gina Manès ni Jacques Chatelet serveixen massa a Marcel L'Herbier. Llurs rostres ens fatiguen aviat. Un primer pla de Lillian Gish sí que pot prolongar-se sense inconvenient. Interessa, us captiva i no us permet comptar el temps que s'esmuny, paralitzada com està la vostra atenció. Però diguem que l'experiència és aventurada. No hi ha res més impecablement objectiu que la màquina filmadora,

i el que no és bo no pot ésser llarg, perquè aleshores podríem dir que encara és menys bo. Gracián deia al revés: «Lo bueno, si breve, dos veces bueno.»

En conjunt, *Nit de prínceps* interessa, almenys cal concedir que tot ell traspuja una mateixa tonalitat i no és poc el mèrit de poder imprimir a tota la cinta aquesta unitat orgànica.

No coneixem el llibre de Kessel. De totes maneres és obvi que L'Herbier té molt més de tècnic que de poeta, i ens fem càrrec

Gina Manès

que l'autor de *El cors pur* s'indignés en veure el seu assumpte a la pantalla.

Diguem, és justícia, que el film comporta un *morceau de bravure*. La gran festa cosaca al *Grand Palais* ha estat un bell pretext de l'autor per treballar un excellent motiu, amb una perfecta intel·ligència professional.

En el treball purament cinematogràfic, Marcel L'Herbier és interessant.

Amèrica ha saquejat França, contractant els seus valors més positius: Abbadie d'Arast, Brabin, Dillon, Feyder i altres. Amb llur cop d'ull expert, els americans no pensen en Marcel L'Herbier. Potser a aquest home li manca un col·laborador!

J. PALAU

Nota sobre "Amor Solfeando"

Tots els crítics semblen haver-se posat d'acord per qualificar *Amor solfeando* com una «producció nacional». Ara bé, en aquest film, ni l'assumpte, ni el director, ni els tècnics, ni els decoradors ni el compositor no són espanyols. Hom ha fet amb intèrprets espanyols una traducció castellana d'un film cosmopolita, i aquesta edició ha estat costejada amb capital de dues empreses espanyoles de cinematografia. És tot el que hi ha.

De totes maneres, no és que ens en planyem. L'important és el film, i no està malament que es comencin a interessar capitals espanyols en el cinema.

Una producció nacional, al nostre entendre, és per exemple *La Bodega*, on, llevat d'alguns elements materials, tot hi era es-

panyol: assumpte, ambient, director, intèrprets, música, etc.

Nacional o no nacional, *Amor solfeando* comporta un valor: el treball de director a càrrec de Robert Florey. Florey ha fet una bona feina amb una matèria tan ingrata com la que li han posat entre mans. Un assumpte racialment anticinematogràfic, desenvolupat dins els canons més corrents del vodevil al teatre. Diem expressament al teatre, perquè aquest gènere no és exclusiu del teatre, susceptible com és d'envair els dominis cinematogràfics i d'ésser tractat amb esperit cinematogràfic, com ha provat René Clair amb *Un barret de palla d'Itàlia* que donarem l'any passat en una de les sessions MIRADOR.

Lluitant amb la resistència que el tema li oposava, Robert Florey ha fet el que ha pogut. Dins la tessitura corrent del cinema europeu, Florey és un bon mestre que ha pensat bé l'experiència adquirida a Amèrica. Un decorador expert ha col·laborat amb ell i els interiors que hem vist en el film ens han semblat de molt bona llei.

La resta no és ni millor ni pitjor que un film parlat corrent, de qualsevol país que sigui, fet amb un cert gust, però que des del punt de vista cinematogràfic no ofereix encara un interès prou gran. Amb tot, és un film entretingut.

Les nostres sessions

Tots els nostres amics saben l'èxit que varen aconseguir les nostres sessions de cinema, èxit que no ens féu sinó refermar el propòsit de millorar-les en tots sentits cada vegada més. Actualment són molts els nostres lectors, habituals d'aquelles sessions, que se'ns han dirigit preguntant-nos quan serien represes, cosa que ens afalaga perquè ens confirma l'interès desvetllat per elles, que agraïm com es mereix, i ens expliquem perfectament la impaciència per veure-les represes.

Encara que fins ara no n'hàgim parlat, no hem pas desistit de celebrar amb regularitat les nostres sessions. Però no podem continuar-les sota el mateix règim dels anys passats, com oportunitat explicarem als nostres lectors. Les gestions que calen perquè l'organització de les sessions de cinema serveixi millor els desigs del nostre públic, s'allarguen una mica.

De totes maneres, podem assegurar que els nostres amics no es quedaran sense sessions MIRADOR aquest hivern i que el retard que sofreixen es traduirà beneficisament per tots.

Aviat podrem donar noves més concretes, les quals esperem que seran ben rebudes pels lectors que ens han testimoniats llur interès i per tots els assistents en general a les nostres sessions.

"Redempció", no "Dinamita"

Creiem que la majoria dels lectors es devien adonar que l'epígraf que acompanyava la fotografia nupcial del número passat estava errat. Havia de dir *Redempció* en lloc de *Dinamita*.

Algú desvagat podria interpretar aquest lapsus a la manera elegant del doctor Freud. No hi passàrem. Personalment som més partidaris de les redempcions que de la dinamita, que no és un obstacle perquè *Dinamita*, film de Cecil B. de Mille, ens plagui molt més que *Redempció*, film de Fred Niblo.

L'amor a tot arreu

En la versió cinematogràfica de *La illa misteriosa* hi ha un rol femení amb la consegüent història d'amor. En la novel·la —no cal recordar-ho— no hi ha res de tot això. Però sembla que un film sense dones és una cosa contradictòria, a la manera d'un cercle quadrat.

Recordem a propòsit d'això que mentre projectàvem en una de les nostres sessions *Cinc minuts de cinema pur*, algú que teníem a darrera exclamà amb una expressió de menyspreu i de fastí: *Això són pel·lícules per a seminaristes!*

L'home, pel que es veu, àdhuc per cinc minuts, enyorava la dona, el sofà i el petó.

Metro Goldwyn Mayer ha pensat que no era possible fer acceptar tot un film sense la presència d'una dona, i és que hem mirat, de no imitar als Pares del desert, en el món no és possible fer res sense elles; això no vol dir que per elles ho fem després malament, com potser serà el cas d'aquesta nova edició, refosa i augmentada—per emprar el tèrme editorial—, de *La illa misteriosa*, de Jules Verne.

Noticiaris

En la confecció dels actuals programes de cinema no manquen mai ara els *Noticiaris* i els *dibuixos sonors*. Són al programa en qualitat d'aperitius i per això moltes vegades el públic no hi esmerça aquella atenció i serietat que mereixen. Hem parlat molts cops del valor artístic de les curtes cintes de dibuixos sonors. Senyalem avui l'interès d'alguns noticiaris. Ara, amb l'addició del sonor, hem tingut l'ocasió de veure i sentir alguns números d'un cert valor folklòric. Com diu *Paramount News*, després d'haver estat els ulls del món, el cinema és avui, a més a més, la veu del món. I sobretot jutgeu del valor de document històric que aquests metres de cel·luloide posseeixen. Els mitjans d'investigació històrica entren en una nova fase, en la qual la història serà—oh, paradoxa!—moltes vegades, matèria d'observació. El passat, fixat, i per tant a l'abast de la mà, amb tots els caràcters d'un fet experimental, registrat amb una certesa i exactitud satisfactòries.

Ja ho sabeu...

—que hom sent Lon Chaney en cinc veus diferents en el seu «talkie» *The Unholy Three*?

—que hom enllesteix a Roma el film *La cançó d'amor*, inspirat en una narració de Pirandello?

—que Norma Talmadge ha dit a un reporter: «La paraula és anti-sexual; quan un està enamorat no parla gaire i a més els homes xerraires són detestats per les dones? És que a Norma no li plauen per ara els talkies?»

...que, pel que sembla, *La parada de l'amor* té a Praga tant d'èxit com a Barcelona?

...que *La tragèdia americana* serà el primer film americà d'Eisenstein?

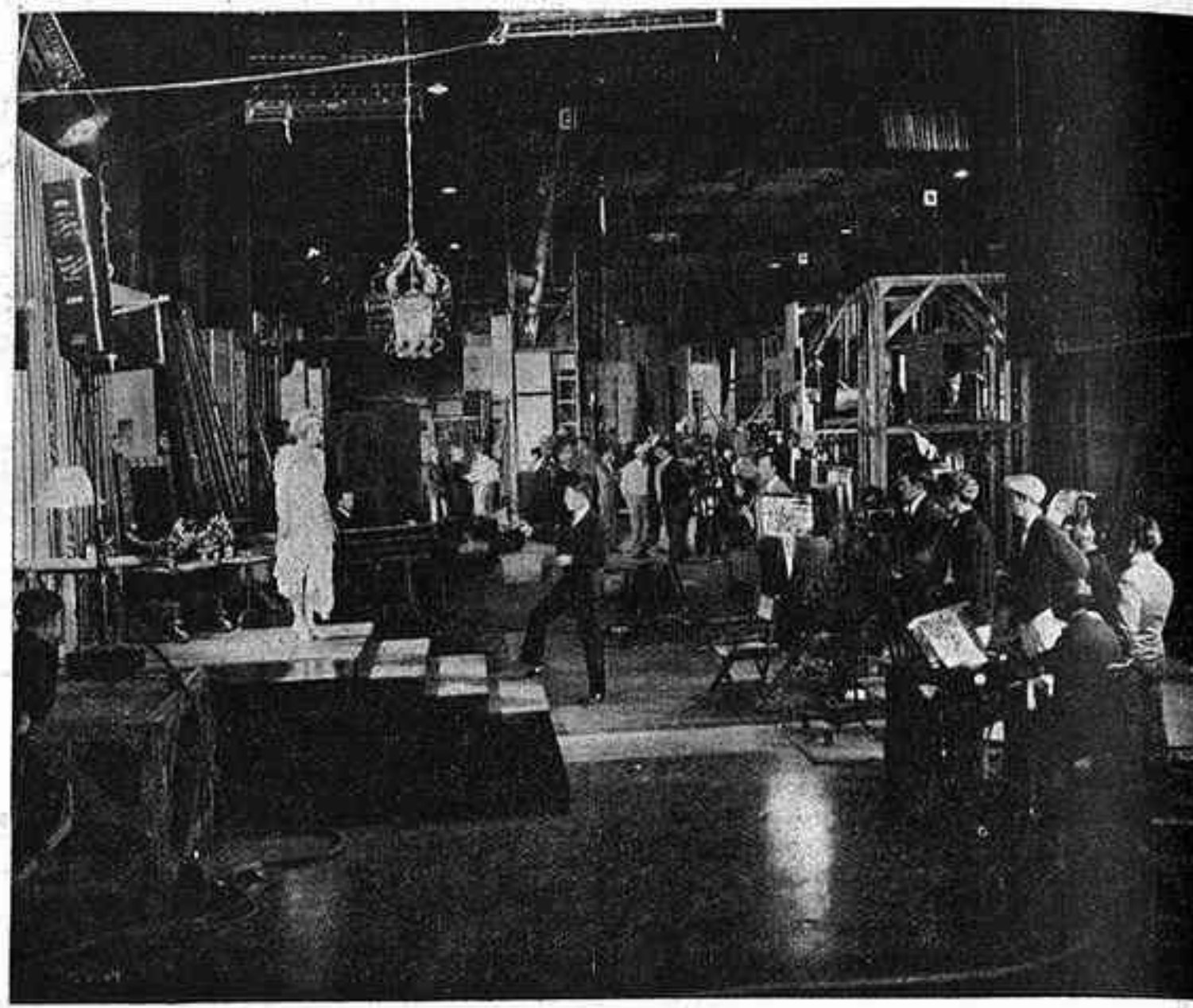
...que els estudis Warner Bross han tancat per uns quants mesos? Sembla que hi ha excessiva producció, o sigui que el públic no dona l'abast.

Els assassinats del sonor

L'assassinat de Lon Chaney ha colpit amb una inefable consternació els homes i les dones. No és pas cap secret. Lon Chaney ha estat assassinat pel cinema sonor. La serp, que bé podríem anomenar Fonogènia, li ha clavat la llanceta a la gorja. La llanceta era rígida i tenia forma de bisturi. Uns homes blancs, asèptics, d'una duresa elèctrica, varen fer sagnar aquella gorja ambiciosa d'una novella dimensió. Després, per aquell fil de sang, se li escollava la vida.

receptor, que és una mena d'index-acusador, que recull implacablement totes les sonoritats, àdhuc aquells mots misteriosos, i gairebé inútils amb els quals l'apuntador demanava una cigarreta al «cameraman».

S'han acabat els apuntadors i ara cal que els actors s'apreguin bé el seu paper, per tal que no els calgui apuntalar-se amb els crítics cínics de l'apuntador. Ara els caldrà un esforç extraordinari, perquè segurament estaven molt mal acostumats amb aquelles

Un estudió durant la filmació d'una pel·lícula muda

Aquest assassinat ens produeix un calfred impressionat. Hi ha una esgarrifosa monstruositat en aquesta mort, que retruny dins cada u de nosaltres i ens fa covards per a qualsevol audàcia que ens multipliqui la humana vibració.

Altres assassinats encara. Sense melodrama i bisturi. Simplement per inhibició, per evasió, per manca de contacte. És l'assassinat dels apuntadors. Ja m'enteneu. D'aquella mena d'homes que, darrera el «cameraman», assenyalaven a l'actor el gest i la paraula.

L'apuntador del cinema era el més desvergonyit, el més cínic de tots els apuntadors. Els del teatre se'ls contemplaven amb rancúnia. Ells entaforats sota l'escenari; els altres a ple sol. Ells parlant en veu baixa, discretament; com si visquessin una perpètua i anguniada conspiració; trèmuls sempre davant de l'avalot i d'aquell crit fatidic que ratlla la sala, des del galliner a l'escenari: «Aquest apuntador!» En canvi els del cinema podien cridar tant com volien; impudicament, desvergonyits com eren; en mànegues de camisa i una visera verda contra el sol artificial. Al teatre calia parlar a mitja veu; i ells cridaven amb un altaveu a la mà. Era veritablement escandalosa la impunitat d'aquests apuntadors del cinema, que de vegades fins i tot veien honrat el gremi perquè el Director agafava el megafon i es posava la visera verda contra el sol artificial.

El cinema sonor ha anat assassinant d'un a un tots els apuntadors del cinema mut, que eren els que parlaven més desafortadament. Al costat d'ells ha col·locat el

ordres trepidants que els convertien en nits o en criatures. «Alcí el cap!», «baixi el cap!», «somrigui», «mogui la mà», «més apassionat!» Eren apuntadors dobles: de paraules i de gest, i mecanitzaven l'actor. Ara potser ens en farem càrrec, perquè sabem de segur que l'actor no sent res, i si de cas l'apuntador li trameta alguna idea, és perquè deu gesticular com un desesperat. Altrament, el delatari d'una manera implacable i avergonyidora l'aparell receptor.

Aquest ha estat el segon assassinat del cinema sonor.

El tercer—no en volem posar més que tres—és l'assassinat de la Universalitat de la imatge. El cinema tenia una valor universal. Com la pintura. Com la música. (¿No era, potser, ambdues coses alhora?) Ara tota que sota la parpella expressiva hi ha una boca que modula guturals inintelligibles, amb les quals ells amb ells s'entenen. Amb això ens omple una desoladora i tràgica angúnia; i ens sentim aliens i forans davant l'écran, que havia esdevingut una cosa familiar i pròxima per a nosaltres.

Aquests són, esquemàticament, els tres assassinats del cinema sonor que avui denunciem emportats per un esperit de justícia. Això no vol pas dir que la condició de delinqüent resti interès artístic al cinema nou nat. Ara fóra oportuna la memòria d'un títol famós: el d'una obra de Thomas de Quincey: *De l'assassinat considerat com una de les belles arts*.

GUILLEM DIAZ PLAJA

Fontbernat

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

A Madrid, com a Barcelona com a totes bandes...

Telegrama rebut per Exclusives Febrer i Blay, del Real Cinema de Madrid:

"Estreno gran éxito, lleno tarde y noche, público impresionado. Saludos, Urgoiti".

Vegi vostè avui aquest portentós film a

CAPITOL

CUATRO DE INFANTERIA

FRENTE OCCIDENTAL 1918

SUPERPRODUCCION SONODA TOBIS

EXCLUSIVAS FEBRER I BLAY BARCELONA

Si és una exclusiva Febrer i Blay, és garantia de qualitat

CAMISERIA FITO BARCELONA

NOVETATS EN CAMISES

Jaum 11 Telèf. 11655

EL AMOR SOLFEANDO

PER IMPERI ARGENTINA, VALENTÍ PARERA, ORTIZ DE ZÀRATE, ALADY, FLORELLE, ETC.

DIRECCIÓ DE ROBERT FLORELL SUPERVISIÓ DE XAVIER GÜELL

CANÇÓ «COMO LAS ROSAS DE ABRIL» DE JOSEP M.ª DE SAGARRA, MUSICADA PEL MESTRE VIVES

DIGA - DIGA - DOO, AMB LA INTERVENCIÓ DE LES TILLER PLAZA GIRLS, MUTT & JEFF, LOULOU GOULD, JEANINE MEREY, ETC.

Sonorització TOBIS KLANGFILM

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

LES ARTS DISCOS

L'actualitat artística

Jacob Sureda i Bartomeu Ferrà

Dos pintors mallorquins que exposen llurs obres a la Sala Parés. Dos pintors i dues tendències, de les quals podem anotar: una d'ahir i una altra, gairebé, d'avui. La visió pictòrica de Bartomeu Ferrà s'acosta a la de Galwey i Rossinyol; en canvi, la de Jacob Sureda l'hauríem d'anar a cercar en alguns pintors de l'actual escola de París. Però, deixant de banda possibles influències, limitem-nos a cada cas concret.

Ferrà ens mostra una pintura discretament amable i potser gairebé res més. Pintura formulada per un sistema, en el qual es pretén presentar el model d'una manera agradable, però hi manca expressivitat. I situant-nos, ara, en la sola plasmació del model, aconsellem a l'artista que vigili la construcció dels arbres situats a primer terme perquè li surten excessivament plans de forma. Remarqueu, si no, les alzines dels quadros números 2, 4 i 5 del catàleg.

L'obra de Jacob Sureda ja és tota una altra cosa. I no pas perquè els poncs que s'hi endevinen siguin més actuals, sinó perquè a través de les influències hi ha un temperament de pintor d'una sensibilitat remarcable. Només és de doldre que aquesta sensibilitat no sigui mantinguda en tots els moments de la seva producció. Hi ha com una mena de tanteig en l'estil i en la concepció pictòrica que no acaba de cristallitzar. El més important, però, és que en el gresol hi hagi matèria, com en el cas d'aquest pintor desconegut fins avui per nosaltres, i del qual esperem una major superació. Entre les teles exposades, distingim les retolades amb els nùms. 4, 8, 11, 13, 14, 19 i 21.

J. Mas i Mascaró

La Pinacoteca ha inaugurat la temporada amb una exposició d'aiguaforts, monotips, dibuixos i aquarelles d'aquest artista. Una producció variada i extensa d'aquests diversos procediments. Creiem que l'exhibició

hauria guanyat en qualitat amb una selecció més exigent. Al nostre jut, hauríem suprimit gairebé totes les aquarelles, alguns dibuixos i aiguaforts, però, en canvi, conservariem quasi tots els monotips, on la traça es presenta amb més seguretat. En els aiguaforts també cal anotar un mestratge convincent de la tècnica i una certa seguretat de dibuix, però, a vegades, d'interpretació rutinària. Tot amb tot, l'esforç aconseguit per En J. Mas i Mascaró cal apreciar-lo com es mereix.

J. Mas Mascaró. — Monotip

Alvar Ponsà

La tercera signatura, actualment exhibida a la Sala Parés, és la d'aquest pintor valencià. Si haguéssim de comparar les tres produccions dels tres expositors, diríem: la d'En Sureda és fortament emotiva en comptats moments i en tots els altres sempre interessant; la d'En Ferrà és discretament agradable en alguns fragments i en tots els altres massa superficial; i la d'En Ponsà és decorativament embafadora en tots els moments.

Alvar Ponsà segueix o coincideix amb la visió pictòrica de Genar Lahuerta i Pere Sánchez, els dos artistes valencians que també, fa temps, exposaren a la mateixa galeria. Serà, doncs, aquesta la nova visió de la jove pintura valenciana? No tenim prou elements de judici per contestar. Ens

fa l'efecte, però, que es tracta d'una reacció contra el «sorollisme» i en aquest sentit l'hauríem d'aplaudir; però... parlem-ne.

El mestratge de Sorolla ocasionà, com tots sabem, l'anomenat sorollisme, sota el qual s'aixoplugaren molts artistes de València i altres llocs, de factura brillant, però de migrada consistència. Si la jove pintura valenciana vol despendre's del formalisme del seu mestre modern, cal flor-la, però si la renovació hagués d'empendre el camí iniciat per aquests tres artistes esmentats, diríem que és pitjor el remei que la malaltia.

Ja vam dir la setmana passada que nosaltres no som sectaris de cap escola. Admetem totes les llibertats i procediments plàstics mentre responguin a un temperament. El senyor Ponsà pot pintar les soques dels arbres de vermell, estilitzar tant com vulgui, simbolitzar els assumptes i fins, si això li plau, emprar la tècnica tipogràfica d'aerògraf en la pintura a l'oli, però si després de tot això, o si a dintre de les butxaques, no hi ha res més, haurem de convenir que és ben poca cosa i aconsellar-li, amb tots els respectes, que es fiqui les mans a les butxaques.

Junta de Museus

Ha quedat constituïda la nova Junta de Museus. La presència de Joaquim Folch i Torres i d'altres elements valuosos fan preveure una pròxima actuació eficient. Per les referències que en tenim, sembla que aviat entrarà al Museu aquella tela de Josep Tògors adquirida per subscripció popular, la qual fou refusada per alguns elements de l'anterior Junta dictatorial.

MÀRIUS GIFREDA

L'Escola de Belles Arts

Altra vegada el començament de curs. Però altra vegada ha fet la seva inauguració en la mateixa Escola vella i inadequada de sempre. Les paraules de Joan Sacs, que no fa gaire a *La Publicitat* va parlar d'aquest tema, i les d'altres escriptors en diaris diversos, han caigut en el buit. I aquell edifici de la Llotja segueix aixoplugant els estudiants que es dediquen a l'art.

Enguany l'augment de deixebles ha estat més gros que cap altre any. La decepció de fer-se cada vegada més difícil aconseguir lloc, ha dut als que comencen un cert descorament. Es prometen llocs per més endavant. Però alguns, qui sap si profitosos, no tornaran, o en tot cas llurs aspiracions sofreixen un retard, que vol dir un endarreriment perjudicial a llur carrera.

I els alumnes tornen a treballar, submisos, amb les males condicions de sempre. Un fet curiós es remarca dins les classes de l'Escola de Belles Arts. Les que són dedicades a l'ensenyament dels bells oficis, estan gairebé desertes; mentre que antany curulles de deixebles. En canvi, les classes de dibuix artístic, antic i natural són plenes fins al més petit recó; i fins a l'extrem que ha calgut posar davant llurs portes un cartó amb l'advertiment escrit que no hi caben més deixebles.

L'art aplicat ha minvat d'admiradors, de deixebles? L'art de la figura ha agafat més partidaris? Adhuc en la classe de composició decorativa hi ha una quantitat d'alumnes com potser des de feia molts anys no hi havia hagut. L'art dit de la indústria artística ha minvat per manca de condicions tal vegada en les classes a ell destinades? Les classes de dibuix de la figura, tant al guix com al natural, tenen l'avantatge que es poden donar en qualsevol lloc per petit que sigui. En les classes dels delineants, no passa el mateix. Han de disposar forçosament d'un ample espai, i no el tenen. Doncs els deixebles no hi van.

Però, com ens expliquem aquest afany per anar a les classes de dibuix? Si seguïem per aquest camí, hem de creure que d'aquí uns anys hi haurà una veritable invasió d'artistes purs. Però, i els dels bells oficis mentrestant? Suposem que això serà només un fet promogut pel que hem dit. Quan totes les classes estiguin arrançades, i disposin del local que necessiten, aquesta desproporció minvarà o desapareixerà del tot.

La novella Associació d'Alumnes i Ex-alumnes creu poder aconseguir-ho. És un desig en el qual l'ha d'acompanyar tothom que s'interessi per l'ensenyament de l'art.

ELVIRA A. LEWÍ

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Música vocal i popular

Pocs han copsat tan bé l'esperit de Montserrat com mossèn Cinto Verdagué i En Nicolau, dos noms que sovint s'uneixen produint obres úniques en la música coral. La senzillesa del músic en *La Cançó dels Escolans* s'uneix a la quasi ingenuïtat de la lletra; les veus de l'Escolania van seguint la melodia clara sense vacil·lacions, i és de notar el timbre especial de les veus d'infants, que no tenen substitució en la música religiosa. El que és difícil és llur enregistrament per la seva cruïda, però en aquest disc, acompanyades per l'orgue, se senten bé. Una melodia del segle XIV per als *Goigs de Montserrat* també és cantada per l'Escolania; les veus se senten també amb tota claredat en aquesta forma de cant pla.

També de Montserrat ens ve la *Salve Solemne*, de Pérez Moya, que canta tota la Capella de la Basílica. Tota la música de Pérez Moya arriba aviat a l'oient, i en aquesta *Salve* repleta tota d'una amplexivitat que, unida a la ressonància especial que tenen els discos impressionats en l'interior de l'església, en reproduir el gramòfon aquestes notes ho fa recordant molt l'ambient.

Tants artistes que aquí cultiven el *lieder* i tan poques agrupacions de música coral de reduït nombre d'executants! Aquí on tant s'ha estès la música coral, pocs han estat els intents reeixits en aquestes agrupacions. El disc molt pot fer per elles, puix els dona un públic que difícilment acudiria a sentir-les. És la gran tasca del disc, ja repetida en altres gèneres, acostar la música a l'oient que no acudia al concert o al teatre a escoltar-la. A Amèrica aquestes agrupacions van formar-se amb la música exòtica i com a complement del jazz; després s'han individualitzat i, encara que cultiven amb preferència un gènere frívol, ho fan habitualment amb un to irònic de bon gust. Aquí poden recolzar-se en la cançó popular, amb la qual tindran més fàcil entrada en el públic: el Quartet Vocal Santa Cecília, agrupació formada en l'ambient de l'Orfeó Català, és la que més aviat ha pres estat de permanència en els programes de discos. Els seus components, per la perfecció amb què canten, demostren haver passat per un període d'assaigs profitós. Cal subratllar també la dificultat que suposa el cantar a quatre veus sense cap instrument de referència per la tonalitat i no produir una sensació monòtona. Tenen també un altre aspecte simpàtic, rebutjant sempre un sentimentalisme efectista. *L'Emigrant* el sentiu sense aquelles notes patètiques amb què es complauen els *divos* que cerquen la galeria. En el seu repertori també hi ha els discos omplerts amb música humorística, que no tots els artistes saben cultivar; en el catàleg del mes hi ha *El Cavalier Fatxenda*, de dificultats d'execució i que avalora el perfeccionament per aquesta Agrupació assolit.

Dos *lieders*, en forma de pregària l'un i l'altre format d'una melodia riallera i de fàcil comprensió, són cantats per la senyoreta Mas.

I ara cal passar a un altre gènere tot dispar, però interessant. D'un temps ençà sovintegen els discos anomenats de «flamenco», i és que el disc és un gran element per la seva difusió. Certament hi ha molta gent que no s'avora a encarar-se amb l'ambient on es cultiva, tot i reconeixent la vàlua del gènere. Hi ha alguns elements que

són artistes complets: és difícil superar la nota planyívola expressada en forma inimitable pel «Niño de Marchena» en els seus «fandangos». En el programa del mes s'hi troben les més grans autoritats del gènere. A més del «Niño», hi ha «Angelillo», que canta uns «tarantas» i «avidalita» amb veu més plena potser que l'anterior, però no tan expressiva. Hom sent també amb ell un «toacor» que passa de virtuós, és un veritable acrobata de les cordes. Manuel Vallejo, també canta uns «malagueñas» plenes de gràcia, i quan a aquests senyors els dona per l'humorisme, cal cordar-se.

J. G.

Discos de la Companyia del Gramòfon

Cançó dels Escolans. — Verdagué-Nicolau. — *Escolania de Montserrat*. — *Goigs de N. S. de Montserrat*. — Anònim. — *Escolania de Montserrat*. AE 3236.
Salve Solemne. — Pérez Moya. — *Capella de Montserrat*. AB 600.

El Cavalier Fatxenda. — Pujol Loewe. — *Quartet Vocal Sta. Cecília*. — *La Marxa dels Moliners*. — Maragall-Zollner. — *Idem idem*. AE 3228.

L'Emigrant. — Vives. — *Quartet Vocal Santa Cecília*. AF 352. — *Jovenitola*. — Millet. — *Idem*, id., id.

Oh, tu, Verge!. — E. Martín-E. Mas. AE 3203. — *Romança sense paraules*. — *Idem*, id.

Vidalita «El pajarrillo». — Angelillo. — AE 3259. — *Tarantas «La tortolilla»*. — *Idem*, id.

Fandangos de cumbre «Niño de Marchena». — AE 3256. — *Milonga*. — *Idem*, id.

Fandangos. — M. Vallejo. — AE 3252. — *Malagueñas*. — M. Vallejo. — *Idem*, id.

El fonògraf a l'església

Després del cinema i del teatre, el fonògraf ha entrat a l'església. Segurament que si aquesta nova conquesta de la màquina parlant ha tardat una mica a realitzar-se, ha estat degut als mediocres enregistraments d'orgue que fins ara es trobaven als catàlegs i a la pobresa del repertori religiós enregistrat. Avui dia, però, la situació no és la mateixa, ja que els procediments elèctrics han fet possible la reproducció dels fragments d'orgue amb una puresa absoluta, i en els catàlegs de totes les grans cases de discos figuren bons repertoris de cants litúrgics enregistrats per les millors corals religioses. A l'església de la Mare de Déu de Remichendorff i en molts altres temples alemanys, s'han celebrat ja funcions religioses en les quals la màquina parlant ha substituït completament l'orgue i els cantants.

Qui més beneficis podrà treure d'aquesta innovació seran, certament, les esglésies rurals, els restringits ingressos de les quals no permetien el manteniment d'un organista ni d'un cor.

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

AVÍS

Pròximament es vendrà a la
SALA PARÉS
un lot de

1.000

alfombres
perses

ajustades al canvi de lliures
de fa alguns mesos, i per tant
amb un avantatge de preu
per sobre de tots els stocks
normals del mercat

TOTHOM ANIRA ENGUANY A
ADQUIRIR LES ALFOMBRES A

SALA PARÉS,
Petritxol, 5
BARCELONA

SUPREMACIA

es lo que representa la Marca PHILIPS en un receptor de Radio. Entre los diversos modelos PHILIPS, para ondas largas, cortas y extra-cortas, alimentados con corriente alterna, continua o con baterías, encontrará usted el receptor que desea poseer. La selectividad, sencillez, manejo y sensibilidad de los receptores PHILIPS no han podido ser igualadas. El Receptor 2511 no tiene rival. Pida usted una demostración en los buenos establecimientos de radio

Infórmese de las ventajosas condiciones de Venta a Plazos. Un pequeño desembolso le permitirá disfrutar inmediatamente del placer constante que ha de proporcionarle un Receptor de primera clase

PHILIPS IBÉRICA, S. A. E.
MADRID, BARCELONA, SEVILLA,
BILBAO, VALENCIA, LAS PALMAS

"SIMPLEX"
COLL PATENTAT

No s'encongeix, no s'arruga
tot quedant elegant sempre

FABRICANTS:
Manufacturas DOMINGO FABREGAS, S. A.

Anuncieu a MIRADOR

Subscriu-vos a **MIRADOR**
SETMANARI CATALA
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **2'50 ptes.** trimestre.
de _____ de 193 _____
Signatura _____

—Ja està bé aquesta habitació, però la trobo baixa de sostre.
—Però és que vostè dorm dret, per casualitat?

(The Passing Show)

L'home-serpent es cus un botó.

(Gazeta Nostra, Bucarest)

La dona, al marit empaperador d'ofici.—
Ja veig per què el paper no es posa pla.
Has fet les pastetes amb els pòlvors d'afaitar-te.

(The Passing Show)

—A mi m'agradaria una dona que cada dia em portés el café al llit.
—Doncs jo més me n'estimaria una que cada dia em portés el llit al café.

(Le Rire)

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatosa, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

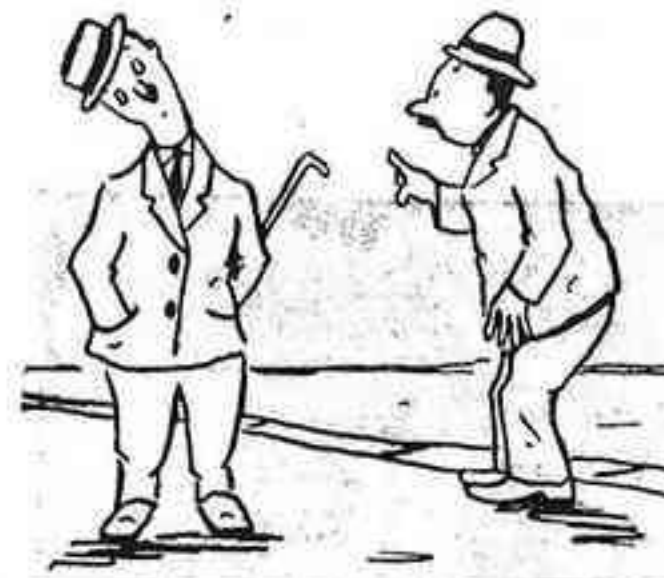

Flit mata más rápido. Bidón amarillo - franja negra.

—Aquí té la medicina que el farà dormir.
—Així la pendré abans d'anar a l'oficina.

(Gazeta Nostra, Bucarest)

—Què t'ha passat?
—He fet un viatge a Itàlia i m'he mirat massa estona la torre inclinada de Písa.

(Pages gaiés, Yverdon)

—Els té bé els cabells així?
—Voldria que me'ls deixés una mica més llargs.

(Das interessante Blatt, Viena)

Ella. — Aquesta nit he somniat que em compraves quatre vestits.

Ell. — I després diràs que no sóc esplèndid amb tu.

(Ghendai Mangwa, Tòquio)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO SILICE :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

CONVERTIU EL VOSTRA CERVELL EN INVULNERABLE AMB EL

TÒNIC NERVIÓS CERA

NO VOLGUEU QUE LES VOSTRES OCUPACIONS, ELS VOSTRES NEGOCIS I ELS VOSTRES ESTUDIS TRANSFORMIN LA VOSTRA TAULÀ DE TREBALL EN UNA ENCLUSA ON EL CERVELL MAGI DE REBRE LA TERRIBLE MARTELLADA D'UNA ANÈMIA CEREBRAL

ALIMENT CEREBRAL DE L'ASTÈNIC I DE L'ESGOTAT-RECONSTITUENT GENERAL

DE VENDA EN FARMACIES LABORATORIS CERA S.A. VICO 18 I COPÈRNIC 35 37-39-BARCELONA

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia, Impotència (en totes les seves manifestacions), memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a **5'50 ptes.** flaseó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigir-se i trametar 0'25 ptes. en segells de correu per al franquigi a Oficines Laboratorio Sòkatarq, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.